ფასი თბილისში და პროვინციაში 30 კაპ. რკ. გზის სადგურებზე 35 კაპ.

საქართველო

რ ე დ ა ქ ც ი ა

საგაზეთო მასალა უნდა იყოს დაწერილი გარკვევით და ერთ გვერდზე. წერილში უნდა აღნიშნული იყოს ავტორის გვარი და მისამართი. უპირობოთ გამოგზავნილი მასალა უფასოთ იბეჭდება. დაუბეჭდავი საგაზეთო მასალა არ ინახება და რედაქცია არავითარ მიწერ-მოწერას მის შესახებ არ კისრულობს.

რედაქცია ღია დილის 9—3 საათამდის, გარდა უქმე დღისა. სარედაქციო საქმეების გამო პირადათ მოლაპარაკება შეიძლება ამავე დროს.

მისამართი: თბილისი, სასახლის ქუჩა, № 5 ქართული ქარვასლა. ფოსტის ადრესი: Тифлисъ, почт. ящикъ № 76. ტელეგრამის ადრესი: Тифлисъ. Сакартвело.

კ ო ნ ტ ო რ ა

გაზეთის ფასი (ფოსტით თბილისში) ... 4 მ. 50 კ. ... გვერდზე 50 კაპ. ... ფასი ... 20×2—13 მანეთი ... გარეთ 1 მ. და 50 კ. ფულიც და წერილებიც, რაც კონტორას შეეხება, უნდა გამოიგზავნოს კონტორის სახელზე. სახქარო განცხადებანი უნდა მოტანილ იქმნას არა უგვიანეს $1^1/_2$ საათისა კონტორაში. კონტორა ღიაა დილის 9 საათიდან 3 საათამდე და საღამოს 6—7 საათამდე.

ტელეფონი რედაქციისა და კონტორისა 15—73

თავზარდაცემული და გულდათუთქული უბედური მშობლები: მიხეილ და ბარბარე, პაპა ილია და დიდედა მატრონა, ძმა ირაკლი, დები ქეთო, თამარ და ნინო, ბიძა ივანე და ბიცოლა ლუბა მურვანიშვილები და მამიდა დარიკო ქებაძისა, გულითადის მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობთ უძვირფასესის და დაუვიწყარის ქართველი პოლკის „პრაპორჩიკის"

ქაიხოსრო მიხეილის ძე
მურვანიშვილის

უეცრად გარდაცვალებას.

გამოასვენებენ თბილისის მიხეილის საავადმყოფოდან პარასკევს 23 მარტს დილის 7 ნახ. საათზე სადგურისაკენ. დაკრძალვა სურამის ღვთაების ეკლესიის გალავანში, კვირას 25 მარტს.

2—1545—1

გამზრდელი მამიდა კატო კონსტანტინეს ასული ალშიბაიასი აუწყებს ნათესავთა და ნაცნობთ რომ შაბათს მარტის 24 ქვაშვეთის წმიდა გიორგის ეკლესიაში გადახდილი იქნება ორმოცი დღის წირვა და პანაშვიდი

უარამან და ოლიკო
კიკნაველიძეების

სულის მოსახსენებლად.

წირვა დაიწყება 10 საათზედ, პანაშვიდი 13 საათზედ.

2—1546—1

მარტის 22-ს ხანგრძლივი ავადმყოფობის შემდეგ გარდაიცვალა

გიორგი ივანეს ძე
ბარათაშვილი

... ...

1—1548—1

... ...

ალექსი ... ძე
ზუნდაძის

... ...

1—1544—1

... ...

გრიგოლ (გიგუში) კონსტანტინეს ძის
ტუსიშვილისას

... მარტის 24.

1—1543—1

ქართული კლუბი

ოთხშაბათს, მარტის 28-ს

ეროვნულ - დემოკრატიულ პარტიის სასარგებლოდ

გაიმართება

საღამო-მეჯლისი
ქართული ნადიმით

საღამოს დიასახლისი: ნინო ნიკოლოზის ასული გაბაშვილისა

ბილეთების მიღება შეიძლება მთავარ კომიტეტში და „საქართველოს" კონტორაში.

ახალი სამკურნალო

ექიმების

ს. მ. მძინარიშვილის და ლ. მ. ნაზარეტიანცისა

20 მარტს გაიხსნა

ყოველგვარ ავადმყოფთათვის

საავადმყოფოში იარსებებს კბილის სამკურნალო კაბინეტი ხელოვნურ კბილების ტეხნიკურ ლაბორატორიით.

მიხეილის პროსპექტის და („კოლოჩინის" ქუჩ. კუთხე № 22 შესავალი კოლოჩინის ქუჩიდან). ტელეფონი 10—87.

ავადმყოფების მიღება ყოველ დღე დილის 9 საათ. ნაშუადღევის 3 ს-მდე.

ვენერიულ ავადმყოფების მიღება— საღამოს 4-დან—8-მდის, ქალების და ბავშვების მიღება 4—5 საათამდე.

ღარიბები მიიღებიან კვირაობით, 10—12-მდე უფასოდ.

დოქტორი მედიცინისა
მოსე ანთიმოსის ძე
კალანდარიშვილი

ექიმი ... კლინიკის ...

... ... ავადმყოფებს მიიღებს დ დილ. 8—9-მდე საღამოს 5—7.
ტელ. № 17—31.

სახადდება, რომ შემოწირულება საქართველოს ეროვნული ფონდის გასაძლიერებლად მიიღება ეროვნულ საბჭოს სამმართველოში, (ფრეილინის ქუჩა, 11, საკუთარი სახლი დილის 11—3-მდე

ა ხ ა ლ ი წ ი გ ნ ი

გრიგოლ ვეშაპელი.

საქართველო და რუსეთი

საქართველოს ისტორიული საზღვრების რუკით.

ფასი 1 მანეთი და 50 კაპ.

წიგნი იყიდება: „საქართველოს" კონტორაში და კიკნაძის „ნოდარ რეჩის" წიგნის მაღაზიაში.

საქარ. ეროვ. დემოკ. პარტიის
თბილისის კომიტეტი

იწვევს კვირას, მარტის 25-ს, სწორედ შუადღის 12 საათზე „ახალ კლუბის" შენობაში თბილისში მცხოვრებ პარტიის წევრთა

საზოგადო კრებას.

განსახილველია:

ა) საორგანიზაციო საკითხები.

ბ) კოოპერატივის მოწყობის საკითხი.

გ) სარევიზიო კომისიის არჩევა.

დ) მორიგი საქმეები.

საქართველოს ერ.-დემ. პარტიის ქ. თბილისის
კომიტეტისაგან

ქ. თბილისის კომიტეტი ამით აუწყებს თბილისში მცხოვრებ პარტიის წევრებს, რომ იგი გადავიდა ახალს ბინაზე—ერევნის მოედანზე, თამამშოვის ქარვასლაში. ბიურო ღიაა ყოველ დღე, დილის 11 საათამდე ნაშუადღევის 3 საათამდე და საღამოს 5—7 საათამდე.

ქართული თეატრის
ალორძინება

ქართული დრამატიული საზოგადოება მოუწოდებს ქართველ ინტელიგენტ ახალგაზდობას (18 წლ. 30 წ-მდე) გამოცხადდნენ ჩასაწერათ სრულიათ ახალ დასის შესადგენათ. ქართულმა დრამატიულმა საზოგადოებამ დაარსა სასცენო ხელოვნების სტუდია. ამ სტუდიაში მონაწილეობით მსახიობებით გაპრეტდეს წარმოდგენებს ჯერ თბილისის სახაზინო თეატრის შენობაში და შემდეგ თავის საკუთარ თეატრში. მსურველნი ამ სტუდიაში სრულიათ უფასოთ შეისწავლიან. დიქციას, მიმიკას, პლასტიკას, რიტმს დალკროზის სისტემით, ფარიკაობას, გრიმს, ხმის დაყენებას და ვისაც სასიმღერო ხმა აღმოაჩნდება—სიმღერას. თუ რომელსამე ძომავალ მსახიობს აღმოაჩნდება მუსიკის ნიჭი, შეისწავლის დაკვრას იმ ინსტრუმენტზე, რომელსაც მოისურვებს.

დაწვრილებითი ცნობები მსურველთ შეუძლიანთ მიიღონ ქართულ დრამატიული საზოგადოების კანტორაში,—რომელიც იმყოფება გოლოვინის პროსპექტზე № 11. ჩაწერა დაიწყება 21 მარტს და გაგრძელდება ნახევრით ორი კვირა, ე. ი. 5 აპრილამდე.

კანტორა ღიაა დილის 10 საათიდან—2 საათამდე და ნაშუადღევს 4—6 საათამდე.

თბილის გარეთ მცხოვრებთ შეუძლიანთ წერილობით გვაცნობონ ამ მისამართით.

5—931—4

ქართული დრამატიული საზოგადოება.

სამკურნალო კაბინეთი ექიმ
ალექსანდრე დავითის ძის
კაკულიასი

იღებს კანისა, ვენერიულის და სიფილისით ავადმყოფებს (914-ს და 606-ს შეშხაპუნება) ავადმყოფთა მიღება ქალებთა და ბავშვთათვის 4—5 დანარჩენები 5—8 საათამდე საღამოთი. მიხეილის პროსპექტი № 116 სასტუმრო „ნოეს" პირდაპირ ტელეფონი 14—28.

ე ქ ი მ ი
ნ. ი. მახვილაძე

იღებს სპეციალურად მალარიით (ციება) და მისი შედეგებით დასნეულებულთ, სისხლის ნაკლებობით, გულისა, ფილტვისა (ხელოვნური პნევმოტორაქსი) ქარებით და სხვა შინაგან სნეულებით ავადმყოფთ ყოველ დღე დილით 11—12 საათამდე და საღამოთი 4—6 საათამდე. მისამართი: მოსკოვის ქ. № 11.

თ—1536—4

ვერა დიმიტრის ასული გეგეჭკორისა და ევგენი იაკობის ძე გეგეჭკორი

... ...

თელო სახოკიას

... ...

1—1938—1

ე ქ ი მ ი
დიმიტრი (რამინ) იოსებიძე
ჟორდანია

სწამლობს შინაგან და ვენერიულ ავადმყოფობით, სიფილისი და მისი შედეგები, სისხლ ნაკლებობა, ქრონიკული მალარია და ქრონიკული ტრიპერი საღამოს 5—7 საათ. კვირის გარდა.

გორის ქუჩა № 6, დიდუბე.

ტელეფონი 14—37

1თ—960—21

ე ქ ი მ ი
მ. წინამძღვრიშვილი

ყ. ორდინატორი ხარკ. უნივ. და სამედიც. ინსტ-ის შინაგან სნეულებათა კლინიკებისა. გულისა, ფილტვისა და სახსრის სნეულებისას სპეციალურად. იღებს: დილით 10—12 საათამდე და საღამოს 5—7 საათამდე, ყოველ დღე, გარდა კვირისა. ელისაბედის ქუჩა № 7, ვორონცოვის ძეგლის ახლო, სასტუმრო „ბო-მონდის" პირდაპირ.

თ—1018—13

წითელი გვარდია

ამ დღეებში თბილისში უნდა შემდგარიყო წითელი გვარდიის წარმომადგენელთა ყრილობა. რასაკვირველია, ეს ყრილობა არ შესდგა. ვინაიდან ეს დღეები წითელი გვარდიისთვის ყველაზე უფრო მძიმე დღეები იყო მთელს მის, ხანმოკლე, მაგრამ შინაარსით მდიდარს ისტორიაში. სადახლოს ამბები, ცხინვალი და კახეთი, ამასთან კიდევ ბათომი და ეხლა ბაქო და ერევანი—მრავალი ფრონტი და მრავალი ბრძოლის ველი!

ძნელია თუ სადმე კიდევ წარმოუშვია რუსეთის რევოლუციას ასეთი საიმედო ძალა. მას ინტელიგენტთა ის საქმეები თუ შედრება, რომელნიც რუსეთის ზოგიერთ ქალაქებში შესდგა ბოლშევიკურ ველურობის წინააღმდეგ საბრძოლველად. მათი ისტორია მოკლე იყო, ბოლშევიკურმა სტიქიამ ისინი მალე იმსხვერპლა.

რევოლუციამ ჩვენში დამალა ყოველგვარი სამხედრო ძალები. თავის დროს ჩვენი ქვეყნის მტრებმა წინ აღუდგნენ და აუმხედრდნენ საქართველოს ეროვნულ ჯარების მოწყობას. შემდგომ, როდესაც ბოლშევიკური საწამლავი ყველა ჯარებს მოედო, ჩვენ შევუდექით ეროვნული ჯარების შედგენას. მაგრამ ეს ჯარები არ გამოდგნენ საიმედო.

მხოლოდ წითელი გვარდია იყო ამ ხნის განმავლობაში თითქმის ერთადერთი ძალა, რომელსაც ეყრდნობოდა გაპირებების დროს ჩვენი მთავრობა. მთელი სასახელოდ უნდა ითქვას, რომ ამ გვარდიას თავის ისტორიაში ჯერ არ მოეპოვება არც ერთი შავი ნიშანი. თუ მას შეცდომები შემთხვევია, დარწმუნებით შეიძლება ითქვას, რომ ეს

ნაწილობრივ გვარდიას არ ჰყავს, ხოლო მთავრობის, მეთაურების, განკარგულების მიმცემი და გეგმის შემდგენი.

აქამომდე ამ გვარდიელთ მხოლოდ თავგანწირულება და თავისუფლების სიყვარული—ახასიათებს და ჩვენ იმედი უნდა ვიქონიოთ, რომ ასე იქნება მომავალშიც.

წითელი გვარდია მცირე რიცხოვანია. ის მხოლოდ თბილისის და ქუთაისის გუბერნიებშია შემდგარი. მაშ-კი მთელი ამიერ-კავკასია და ყველა მისი ტაგარეთ და საშინაო ფრონტები აქვთ დასაცავი და საპატრონო. შესწევთ მათ ამის ძალა? საჭიროა თუ არ დაჩქარება ან მათს გვერდში ახალი ძალების შექმნა, სხვა გუბერნიებშიც ან და მათი სამოქმედო ასპარეზის შემოკლება, რომ მათ გაუძლონ დაკისრებულს მძიმე მოვალეობას?

დღეს წითელი გვარდია ცხინვალში იბრძვის ოსთა რაზმების წინააღმდეგ. თუ ცხინვალშიც ისეთივე გეგმით არიან ისინი გაგზავნილი, როგორც ვაქვათ თელავში, სადაც ხულიგან ჯარისკაცების დამორჩილება იყო საჭირო, წითელი გვარდიის გამარჯვება; რაშიდაც ჩვენ ეჭვი არ შეგვაქვს, საქართველოს ნაყოფს ვერ გამოიღებს. გარეგნული იქნება გამარჯვებაც და ამბოხების ჩაქრობაც. ოსთა მეთაურებს, ისევე, როგორც ხარგებოვს, შესაძლოა დანაშაულს აპატიებენ და ამის შემდეგომ დაიწყება მუშაობა ახალი ამბოხების, ახალი აჯანყების მოსამზადებლად.

ოსები ცხოვრობენ ქართველი ერის მიწა-წყალზე. ბევრს მათგანს 100—120 დესეტინა საუკეთესო მიწა აქვს, უმრავლესობას კი 30—40 დესეტინა. მათ არ მოსწონთ, როდესაც მათ 7—15 დესეტინაზე მეტი მიწის ჩამორთმევას უპირებენ. ამ ნიადაგზე აღმოცენებული მათი აჯანყება. ჩრდილო-კავკასიის ოსების და ბოლშევიკების დახმარებით და ხელმძღვანელობით ისინი ქართველ ერს სამკვდრო-სასიცოცხლო ომს უცხადებენ.

ამიტომ ამბოხებას, ნამდვილ ომის წამოწყებას არ უნდა დაუპირისპიროს მარტო წითელი გვარდია. საჭიროა საერთო მობილიზაცია ყველა ჩვენი მტრისა და აგრეთვე ოსებით მოსახლერე კუთხეებისა—ცხინვალის, რაჭის, დუშეთის და გორის მაზრის. საქართველოს მიწა-წყალზე თითეული ოსი რჩება როგორც „მეზობელი". მან ეძლევენ სხვის საკუთრებას და უპოვრებიენ იმდენ მიწას, რამდენსაც უპოვრებენ იმ მემამულეთ, რომელთაც ათასობით დესეტინა საკუთარი მიწა ჰქონდა. ისინი ამითაც კმაყოფილი არ არიან და ქართველ ერს ომს უცხადებენ.

აქედან დასკვნა ერთი უნდა იყოს...

ცხინვალის ფრონტი

ცხინვალი, შესაძლებელია, საქართველოს სასიცოცხლო ფრონტად იქცეს. იქ სწარმოებს ეხლა ნამდვილი ომი, ყველანაირ ჯურის იარაღის საშუალებით და ჩვენ უკვე ცნობები გვაქვს, რომელიც ამტკიცებს, რომ ეს ომი ადვილად არ გათავდება, რადგანაც ოსობის ბრძოლა მასიური ხასიათის დებულობს. თუ ვინ რომ დავინახოთ იმ პირებს, რომლებიც სულ ოდნავადაც ვერ აშკარავებენ ცხინვალის ამბების ნამდვილ ხასიათს, საკმაოა დაკვირვებლად მთავარი მიზეზი, რომ საკითხი ნათელი გახდეს. ცხადია, ცხინვალშიც ის მთავარი მიზეზი მოქმედობს, რომელიც მოქმედებს ერევანში, ბაქოში, შაჰრიზში და სადახლოში.

ჩვენი ხელმძღვანელი წრეები ჯერ კიდევ ანგარიშს არ უწევენ იმ მოვლენას, რომელმაც რევოლუციის ხანში უკვე მოხწია ჩვენშიც და სხვა მიმართულება მისცა მას. არ უწევენ ანგარიშს იმას, რომ კავკასიაში უკვე მოხდა კოლიზია რევოლუციონერ სოციალისტებისა და დროშა რევოლუციისა ის აღარ არის უკვე, რომელსაც მივდევდით ჩვენ რევოლუციის პირველ ნახევარში. მთელი ტრაგედიაა ქართველი დემოკრატიისა იმაში გამოიხატება, რომ იმ დროს როცა ქართველი დემოკრატია ისევ სოციალურ რეფორმების და დემოკრატიზმის ნიადაგზე სდგას, სხვა დანარჩენი ერები კავკასიისა ნაციონალურ პოლიტიკას აწარმოებენ. ასეთია მდგომარეობა ამიერ-კავკასიის აღმოსავლეთ ნაწილში და ასეთი სურათი იშლება დღეს საქართველოშიც. ის რაც მოხდა თათართა—სომეხთა შორის უნდა მოხდარიყო საქართველოშიც—ამის მაჩვენებელია სწორედ ცხინვალის ამბებიც.

შეიძლება გაიხარ ოსობის, მოგვწევს დღეს საქართველოს ჩრდილოეთ მიდამოებზე ბრძოლა, თუ ვერ ვერ ვაიძულებთ ის ზოგი პოლიტიკოსი, რომელსაც იხიარებენ დღეს ყველა ერები ჩვენში, გარდა ქართველებისა. პოლიტიკა წაგლეჯისა, აი, რა არის დღევანდელი ლოზუნგი და ოსებმაც აშკარად განაცხადეს: ცხინვალი ჩვენია, საქართველოს მადლობი—ოსეთია! იმ ანარქიისა და ნგრევის დროს, რომელიც მეფობს დღეს ჩვენში და ისეთ პატარა და უკულტურო ერისთვის, როგორიც არის ოსობა, არაფერია იმაზე ადვილი, რომ განუხორციელებელ ოცნებებით იკვებებოდეს. და მათ პატრიოტულ თავში საქართველოს გულში დამოუკიდებელ ან ავტონომიური ოსეთის შექმნის იდეა აღმოცენდა. არის ეს პოლიტიკური იდეა, ან ნაციონალური მისწრაფება? ჩვენ ვფიქრობთ, რომ არა. თვით ჩვენ დროშიც, რევოლუციისა და ერთა თვითგამორკვევის ხანაში, ეს იდეა ავაზაკური იდეათ დარჩება. ჩაუფიქრდით ამ იდეის შინაარსს. ჩვენ არ ვიცით საქართველო უფრო ქართული, ვიდრე ის ადგილი საქართველოსი, სადაც ამ ჟამად ოსები სცხოვრობენ. ეს არის ზურგი საქართველოსი, მისი ხერხემალი. ვინც ჩვენ იმას გვეტყვის, რომ დღეს იქ ქართველები არ სცხოვრობენ, ამიტომ ის არც საქართველოა, მან ისიც უნდა სთქვას, რომ არც ხერხემალია ტანისთვის აუცილებელი რამ, რადგანაც მაზედ არ არის ოვალები, ყური, ან გული. ჩვენ ვფიქრობთ, რომ იქ გულის სიღრმეში ოსობის უბრალო ხალხი, რომელსაც პოლიტიკოსის შხამი ჯერ არ ჩასწვეთებია გულში, ასევე მსჯელობს. ყოველ შემთხვევაში უნდა ვიფიქროთ, რომ ასე მსჯელობდა დღევანდელ ავანტიურისტებამდე, რადგანაც ჩვენ გვსმენია მრავალი პოლიტიკური ფანტაზია, მაგრამ ოსეთის სახელმწიფო საქართველოში — არა. მაგრამ ჩვენ არავითარი საბუთი არა გვაქვს ვიფიქროთ, რომ ასეთი სულისკვეთება ძირიანად შეცვლილი არ არის დღეს ოსებში და ისინი საფუძვლიანად არ იწრაფიან თავის „იდეალების" განხორციელებას. დღეს უკვე აშკარად ლაპარაკობენ რომ მთელ ამ სამწუხარო ისტორიას დიდი კავშირი აქვს ჩრდილოეთ-კავკასიის უკანასკნელ დროის ამბებთან და, შესაძლებელია, პოლიტიკურ იდეალის ტვირთი, რომლის ზიდვა მას არ შეუძლიან, სულ სხვა გარეშე ძალამ აჰკიდა ოსობას. ჩვენ ვცხოვრობთ ისეთ დროს, როდესაც სცდებიან და ავანტიურაში ებმიან არა მარტო ცალკე პირნი, არამედ მთელი ერებიც. შესაძლებელია, უკულტურო და პატარა ერს ადვილად მოუჩვენა ამ ტვირთის ზიდვა და ჩაება ავანტიურაში. თუ არაფერი გამოვიდა და დავმარცხდით, ჩვენ დაგვსჯიან როგორც უბრალო დამნაშავეთ, თუ გამოვიდა—გაუმარჯოს თავისუფალ ოსეთს! აი, როგორ მსჯელობენ, ალბად ოსის „პოლიტიკოსნი". მაგრამ ცხინვალის ამბები საშიში მოჩვენებაა საქართველოს მომავლისთვის და საჭიროა არა მარტო მისი სასწრაფო ლიკვიდაცია, არამედ სიმკაცრეც, რომ იგი არ განმეორდეს.

შ. ამირეჯიბი.

ახალი საფრთხე

ეროვნულ საბჭოს 13 თებერვლის სხდომაზე, როცა ლაპარაკი ჩამოვარდა საბჭოს ფინანსიური მდგომარეობის შესახებ, შეტანილი იყო წინადადება, რომ ეხლავე, სეიმის საშუალებით მოგვეხდინა კონფისკაცია ქართლ-კახეთის საუფლისწულო და ბორჯომის მამულებისა, რომ ამით გაგვეადვილებინა ნივთიერი ხარჯი საბჭოსი და მიგვეცა მისთვის საშუალება, თუ საჭიროება მოითხოვდა, სესხის აღებისა. პრეზიდიუმის წევრებმა ნ. ჟორდანიამ და აკ. ჩხენკელმა განაცხადეს, რომ წინადადება კარგია, მაგრამ კონფისკაციას დიდი დრო უნდა, საბჭოს კი ეხლავე საჭიროა ფული და ეს ზომა ამიტომ ვერას გვიშველისო. ეს იყო, როგორც მოგეხსენებათ 13 თებერვალს. 7 მარტს გ. ი. საჰ კვირა ნახევრის შემდეგ გამოიცა სეიმისაგან დამტკიცებული დეკრეტი ბორჯომის მამულის კონფისკაციის შესახებ. ამგვარად არც დიდი დრო და არც დიდი ჯაფა, ეტყობა, ამგვარ საქმეს არ სჭირებია.

ბორჯომის მამულის კონფისკაცია მოახდინეს უფრო ადრე, ვიდრე მოსალოდნელი იყო და მოახდინეს ისე, თითქოს არა თუ საქართველოს ეროვნული საბჭო, არამედ თითქოს თვით ქართველი ხალხი და მისი მისწრაფებანი არც კი არსებობდენ. კონფისკაცია მოახდინეს ამიერ-კავკასიის სეიმის სახელით და საბარგებლოდ. ეჭვს გარეშეა, რომ ბორჯომის მამულის კონფისკაციას მოჰყვება საუფლისწულო მამულების კონფისკაცია, ე. ი. საქართველოს ყველა იმ ქონებისა, რომელიც მკვიდრთა საკუთრებასა და სარგებლობაში კი არ გადავა, არამედ დარჩება საკუთრებად სეიმისა, როგორც საერთო ამიერ-კავკასიის სახელმწიფოებრივი ორგანოსი. უკანასკნელი ცნობების მიხედვით ქართლ-კახეთის საუფლისწულო და ბორჯომის მამულებში გასაყიდი საქონელი (ღვინო, წყალი, ხეტყე და სხვა მეტი მასალა) არა ნაკლებ 15—20 მილიონის ღირებულობას წარმოადგენს. თვით ეს მამულები კი ღირება არა ნაკლებ 200 მილიონისა. საფინანსო კრიზისის შესამსუბუქებლად ამიერ-კავკასიის მთავრობა, როგორც კი დრო შეუწყობს, ერთის მხრივ გაყიდის იმ საქონელს, რომელიც დაგროვილია ამ მამულებში ტრანსპორტის არევ-დარევის გამო, მეორეს მხრივ გამოიყენებს ამ მამულებს შინაგანი ან გარეშე სესხის გირაოთ. ეს ყველასათვის ცხადი უნდა იყოს მით უმეტეს, რომ ამგვარი მოსაზრება გამოთქმული იყო ბ. სმირნოვის მიერ შარშან ნოემბერში, როდესაც თბილისში პირველად იხინა თავი უფულობამ და ე. გეგეჭკორის თავმჯდომარეობით გაიმართა საფინანსო თათბირი. ჩვენის ფიქრით, სწორედ ამ მოსაზრებით აიხსნება ის სისწრაფე, რომელიც მთავრობამ გამოიჩინა ბორჯომის მამულის კონფისკაციის შესახებ და ეს არც გასაკვირველია, რადგან დასაძრახისია ის მთავრობა, რომელიც ამ საშინელ დროს ვერ გამოიყენებს თავის ქონებას აუარებელი ხარჯების დასაფარავად და საფინანსო მდგომარეობის გასაუმჯობესებლად.

აღმოსავლეთ ამიერ-კავკასიას ამგვარი მამულები არ აქვს და ამიტომ იგი ვერ შეიტანს საერთო მთავრობის სალაროში ამის სამაგიეროს. იქაური მამულები უბრალო საზნავ-სათესი და საბალახო ადგილებია, რომლებიც იყვნენ და მუდამ დარჩებიან მკვიდრთა სარგებლობაში. აღმოსავლეთის ამიერ-კავკასიის ტყეებიც, შედარებით, დიდს ღირებულობას არ წარმოადგენენ. მთელ ამიერ-კავკასიაში 3,430,000 დესეტინა ტყეა. აქედან აღმოსავლეთ ამიერ-კავკასიაში 1240 ათასი დესეტინა, საქართველოში კი 2190 ათასი დესეტ. ტყის სიმდიდრით საქართველო საგრძნობლად სჭარბობს აღმოს. კავკასიას. და თუ ტყეები ამიერ-კავკასიის მთავრობის საკუთრებად იქნა გამოცხადებული, რასაკვირველია, საქართველო წააგებს.

როგორც უნდა მოეწყოს ჩვენი ცხოვრება, საქართველო სახელმწიფოებრივ უფლებებით მაინც აღიჭურვება, ყოველად შეუწყნარებელი უსამართლობა იქმნება, რომ საქართველოს ქონება გაყიდული და დაგირავებული იქმნეს საერთოდ ამიერ-კავკასიის მთავრობის მიერ, როდესაც სხვა ერებს თავის ქონება ხელუხლებლივ რჩებათ. მაგრამ ამ უსამართლობის გარდა პრაქტიკულადაც ამგვარად გაფლანგვა ჩვენი ქონებისა დიდათ დასაფიქრებელია და საშიშიათ. რა სახსარი, ან რა შეძლება ექნება საქართველოს ჩვენი ეკონომიური ცხოვრების განვითარებისათვის თუ მაშინ, როცა ჩვენ სახელმწიფოებრივ უფლებას მივიღებთ, ჩვენი სიმდიდრის შესამჩნევი ნაწილი ან გაყიდული, ან დაგირავებული იქნება? მუსულმანებს და სომხებს თავისი შემოსავალი ექნებათ: პირველს დიდძალი საძოვარი ადგილები და უდიდესი ნავთის სიმდიდრე, მეორეს განვითარებული ვაჭრობა-მრეწველობა და ქალაქის სიმდიდრენი. სახელმწიფოებრივ უფლების მოპოვებისთანავე მათ გადაეცემათ ნაწილი იმ გადასახადებისა, რომელიც დადებული იქნება ადგილებზე, მადნეულობაზე, ვაჭრობაზე და მრეწველობაზე, საქართველოს შემოსავალი კი ამ ახრივ მეტად მცირეა. ნურარას ვიტყვით იმაზე, რომ დეკრეტის ძალით უფასოდ მიწის გადაცემაც, როგორც ეტყობა, არც მუსულმანთა, არც სომეხთა ქვეყნებში არ იქნება გატარებული, მაშინ როდესაც საქართველოში, შესაძლებელია, ასე თუ ისე, იგი განხორციელდება. მეზობელ ერებთან შედარებით საქართველოს ხაზინა ამ მხრივადაც დაღარიბებული იქნება. ქონებით და ეკონომიურად დაღარიბებული და დავალიანებული ერი კი იმგვარივე ყმა მეზობელ ხალხებისა და ერისა, როგორიც იყო და არის აქამდე ბუხარა, ხივა და თუ გნებავთ საბერძნეთიც.

საჭიროა ეხლავე მივიღოთ ზომები ამ საქმის გასასწორებლად. შემდეგში შეიძლება გვიან იქნეს. ეხლავე უნდა აღიაროს შუამდგომლობა, რომ როგორც ბორჯომის, ისე საუფლისწულო მამულები საქართველოს ტერიტორიაზე გადაეცეს საქართველოს ეროვნულ საბჭოს. ამაში უფლებრივი დაბრკოლება საბჭოს არ უნდა ექნეს, რადგან საბჭო უკვე აღიარებულია კომისარიატის დეკრეტით იურიდიულ ერთეულად და იხსს, როგორც ისეთს, უკვე გადაეცა ქართველ თავად-აზნაურობის ქონება და მამული.

ჩვენ ეს საკითხი გვაინტერესებს მხოლოდ ეროვნულ სახელმწიფოებრივის მხრით. მაგრამ სოციალ-დემოკრატებმაც უნდა მიაქციონ ამას დიდი ყურადღება, ვინაიდან ისინი დღეს მთავრობას წარმოადგენენ და ჩვენი ქვეყნის ინტერესებზე მზრუნველობა მათს პირდაპირს მოვალეობას შეადგენს. ხალხის ცხოვრება კი არ გაძლიერდება და გამტკიცდება რეზოლიუციებით და ზოგად დეკრეტებით, არამედ უწინარეს ყოვლისა მისი ნივთიერი მატერიალური მხარის უზრუნველყოფით.

იასონ ლორთქიფანიძე.

ამიერ-კავკასიის სეიმი
მარტის 20 სხდომა

თავმჯდომარეობს ნ. ჩხეიძე. სხდომა იწყება პირველის ნახევარზე.

სეიმის თავმჯდომარემ გადასცა სეიმს მთავრობის თხოვნა ბაქოში დელეგაციის გაგზავნის შესახებ. დელეგაციაში შედიან: ჰაიდაროვი, ტერ-ნიანი, ონიაშვილი, მახმუდოვი და მელიქ-ეგანოვი: დელეგაციას ევალება ბაქოში მომხდარ უწესოების ჩაქრობა.

სეიმმა თხოვნა შეიწყნარა. შესდგა 5 წევრთაგანი მუდმივი შემარიგებელი კომისია ერევნის გუბერნიაში მცხოვრებ სომხების და თათრების ურთიერთობას მოსაწესრიგებლად.

შესდგა 7 წევრთაგანი სახალხო განათლების საქმეთა კომისია.

კავკასიის საისტორიო-საარქეოლოგიო ინსტიტუტის თხოვნა არქეოლოგიურ და ისტორიულ მნიშვნელობის მიწების განთავისუფლების შესახებ გადაეცა შესაფერის კომისიას.

გადაეცა მილიონი მანეთი ერევნის გუბერნიის მაჰმადიანთა ლტოლვილების სასარგებლოდ.

მიიღეს ერთხმად სეიმის ნაკაზი, რომელიც შედგენილია მეორეთა სახელმწიფოთა საპარლამენტო მიხედვით. ნაკაზი ძალაშია დროებით.

ბაქოს ამბები

მელიქ-ასლანოვი. აღნიშნავს, რომ მარტის 18-დან მაჰმადიანებსა და ბოლშევიკებს შორის ბრძოლაა. ბოლშევიკები მაჰმადიანთაგან იარაღის აყრას და მათ ხელში გადაცემას მოითხოვენ. სხვათა შორის ბოლშევიკები ხაროაზნებს ისვრიან. ბოლშევიკებს მხარს უჭერენ ყველა სხვა ეროვნებანი, გარდა თათრებისა. ტყვია თათრებით სავსეა კინემატოგრაფები და თეატრები. შეტაკება დაიწყო მაჰმადიანთა მე 60 დივიზიის იარაღის აყრით.

ნოე რამიშვილი (შინაგან საქმეთა მინისტრი) აღნიშნავს, რომ მუშათა და ჯარის კაცთა დეპუტატების საბჭოში ბოლშევიკებს უმცირესობა ჰყავდათ, მაგრამ მათ მხარი დაუჭირეს სხვა პარტიებმა და მათ შორის „მუსავატ"-მა და „დაშნაკცუტიუნ"-მა. ამ ბოლო ხანს ბოლშევიკებმა ამიერ-კავკასიის მთავრობაზე თავდასხმა გადასწყვიტეს.

ხაფიკაშვილი (სოც. ფედ.). აღნიშნავს, რომ ბაქოში ბოლშევიკების პარტია ნამდვილი ველიკორუსების პარტიაა. თუ მთავრობა მათ წინააღმდეგ არ მიიღებს სასწრაფო ზომებს ამას თვით ხალხი შეეცდება.

რასულ ზადე (მუს.) აცხადებს, რომ ბაქოსა და მის გუბერნიაში მცხოვრებნი მოკლებულნი იყვნენ ამიერ კავკასიის მთავრობის მზრუნველობას და ამიტომ იძულებულნი შეიქმნენ ბოლშევიკებისთვის ანგარიში გაეწიათ. ბოლშევიკებს არ ებრძოდნენ, რათა ამიერ-კავკასიაში ეროვნული ბრძოლა არ გაეჩაღებინათ. ამ ბოლო დროს ბოლშევიკებმა ომი გამოუცხადეს სეიმს. დაშნაკცაკანებმა მათ ხელი მოუწყეს. ბაქოში ბოლშევიკური ჯარი—ეს სომხების ჯარია. მათზე გადის მოხდენა შეუძლიანთ დაშნაკცაკანებს.

მახმუდოვი. აღნიშნავს, მაჰმადიანებს რომ თავიანთი კორპუსები ჰყავდეთ, თვითონ გაუსწორდებოდნენ ბოლშევიკებს.

კრება იხსნება. სეიმის პრეზიდიუმი მთავრობის და ფრაქციების თავმჯდომარენი სასწრაფოდ იღებენ ზომებს ბაქოს ბოლშევიკებთან საბრძოლველად.

ზავის გარშემო
მუშების მიტინგი ხარკოვში

9 მარტს ხარკოვში შესდგა დიდი მიტინგი ართექმნავალთა სახელმწიფო მუშებისა. ხანგრძლივ სჯა-ბაასის შემდეგ მიტინგმა შემდეგი რეზოლიუციები გამოიტანა.

ა) ბოლშევიკებისგან მიღებული ზავი დიდი დანაშაულობაა და ზიანი როგორც რუსეთის ისე საერთაშორისო რევოლუციის.

ბ) ეს ზავი აძლიერებს საერთაშორისო ბურჟუაზიის და კერძოდ გერმანიის ბატონობას. იგი სპობს რუსეთის დემოკრატიას და საშუალოდ სილარიბის ასხვერპლად ჰხდის.

გ) მიტინგი არ იღებს ამ სამარცხვინო ზავს და მოითხოვს დაარსდეს ახალი მთავრობა ყველა სოციალისტურ პარტიების შეთანხმებით ან და აირჩეს დამფუძნებელ კრების შემადგენლობიდან.

დ) ამ მთავრობამ უნდა უარყოს ეს ზავი, მოსპოს სამოქალაქო ომი, მოიწვიოს დამფუძნებელი კრება, განაახლოს ქალაქის და საერობო მმართველობანი, მოიწვიოს საერთაშორისო, სოციალისტური კონფერენცია, მიმართოს შემწეობისთვის და თავი დაიხსნოს სასირცხვილო მონობას.

ე) გამოცხადდეს ხარკოვის მობილიზაცია. ხოლო სრულიად რუსეთის მობილიზაციის საქმე მიენდოს დამფუძნებელ კრებას.

ვ) ყველა ქარხნებმა უნდა განაახლონ მუშაობა ახალ საჭიროებისთვის.

ზ) ქარხნებსა და ფაბრიკებში მუშაობა უნდა დაიწყოს 9 მარტიდან (24 თებერვალი) 1918 წ.

მეფე ფერდინანდის გადადგომა

რუმინეთის მეფე ფერდინანდს განუცხადებია: „მე არა მსურს ჩემი გულისთვის შეფერხდეს ზავის საქმე. ამისთვის ვსტოვებ რუმინეთს". ფერდინანდი ავსტრიით შვეიცარიაში გამგზავრა. ავერესკო გადადგა. მის კანდიდატად კონსერვატორების ლიდერს მარგილომანს ასახელებენ.

რუსეთის ფლოტი ფინეთში

ფინეთიდან რუსეთის ფლოტი გამოიყვანეს. ჰელსინგფორსიდან რუსეთის გემები სულ კრონშტადტში წავიდნენ.

ფინლიანდია-რუსეთის ხელშეკრულება

ფინეთის სახალხო კომისარიატის საბჭოთა მთავრობის რწმუნებულმა ხელი მოაწერა ხელშეკრულობას, რომლის ძალითაც ფინეთის რესპუბლიკის ხელში გადადის: უძრავი ქონება რუსეთის ხაზინისა, მიწები, სახლები მოწყობილობა, ქარხნები, ტელეფონის ხაზი, რკინის გზები, ციხე-სიმაგრენი, გემები და სხვა ქონება. ამის გარდა ფინეთის ხელში გადადის ყინულოვან ოკეანის ნაპირი გერმანიის ნაპირზე, ამის და მიხედვით დაწესებულია რუსეთ-ფინეთის საზღვარი. ფინეთი თავის მხრივ უთმობს ქონებას, რაც რუსეთის რესპუბლიკის საზღვრებში ინახება. კერძოდ რუსეთის ხელში გადადის ინოს ნავთსადგური, ვიბორგის და პეტროგრადის გუბერნიების საზღვარზე.

ომი
კავკასიის ფრონტი
მარტის 21 ცნობა

ზღვის პირის მიმართულებით ამარლებთან შეტაკების დროს დაიჭირა პრაპორშჩიკი ქალბანიანი. სარაყამიშის მიმართულებით ჩვენმა ნაწილებმა დაიჭირეს სოფელი გერაშკიანი, რომელიც ბარდუსიდან 3 ვერსის მანძილზე მდებარეობს.

შატილოვი.

ინგლისის ფლოტის ზარალი

გერმანეთის საზღვაო ეუნერალურ შტაბის ცნობით ომის დაწყობიდან დღემდე გერმანელთა წყალქვეშებს ჩაუძირავთ ინგლისის სავაჭრო გემები 9.800,000 ტონი.

დვინსკში

გერმანული ცნობით, დვინსკის აღებისას 25,000 რუსის ჯარისკაცი დატყვევებიათ.

რუსის აფიცრები ჩინეთში

ციმბირის გაზეთების ცნობით, რუსეთიდან ჩინეთში დიდძალი აფიცრობა გადაიხვეწა. მათ მიზნად აქვთ საფრანგეთის ფრონტზე გამგზავრება.

რუსეთი
42 მილიონ მანეთის კონტრიბუცია

დონის და კრივოროგის სახალხო კომისართა საბჭომ დაადგინა ერთდროული გადასახადი შეაწეროს ყველა მსხვილ ვაჭარ მრეწველებს.

გადასახადი შეწერილია ასე: ხარკოვზე—5 მილ., ეკატერინოსლავზე—3 მილ., როსტოვზე—10 მილ., სუმზე—2 მილ., იუზოვკაზე—2 მილ., ტაგანროგზე—2 მილ., მარიუპოლზე—1 მილ., ლუგანსკზე—1 მილ., ნოვოჩერკასკზე—10 მ., ნახიჩევანზე—5 მილ. ზემოთქმული ჯამი ფულისა გადახდილ უნდა იქნას 15 მარტამდე. სახალხო კომისართა საბჭომ დაადგინა ყოველივე ღონისძიება იხმაროს ფულის შესაკრებად.

თავად ლვოვის მთავრობა

სმოლენსში შემდეგი ცნობა მოვიდა ირკუტსკიდან: შესდგა „ახალი მთავრობა" შორეულ აღმოსავლეთის სანაპიროებისა, ოქტომბრამდელ თავად ლვოვის დაუმოკლობის, მთავრობა ამ ჟამად პეკინშია და ელის ტრანსპორტს ვლადივოსტოკიდან, რათა მოსთხონ ერთად შეიკრიბონ შორეულ-აღმოსავლეთის საზღვრებში. ირკუტსკ—ვლადივოსტოკის გზა მოჭრილია.

შავი ჭირი.

ურალში და ასტრახანში შავი ჭირი მძვინვარებს. ზომები მიღებულია.

მეოთხე ცოლის შერთვა.

პატრიარქ ტიხონს 19 თხოვნა მოსვლია მეოთხე ცოლის შერთვის ნებართვის შესახებ. თხოვნებს საეკლესიო კრება განიხილავს.

ხარკოვში

ევაკუაცია მშვიდობიანად ჩაიარა. ტელეფონებზე გადასახადი შეაწერეს. დღემდე ხარკოვში არავითარი უწესოება არ მომხდარა მხოლოდ ციხის კომენდანტის თანაშემწე მოჰკლეს.

ბოლშევიკების ბრძოლა უკრაინასთან

ხარკოვი. 6 მარტი. უკრაინელები ზოლოტონოშამდე ჩავიდნენ. ჯარმა რომოდანამდე დაიხია. სახალხო მმართველთა შემადგენლობიდან გავიდნენ ბოში და ბახრი. კურსკში და ეკატერინოსლავში სიწყნარეა. ხარკოვში 18—50 წლიანების მობილიზაცია გამოაცხადეს. ქალაქში მღელვარებაა. პოგრომების მოლოდინში ზომებს ებრძვის დღევე ღებულობენ.

ბოლშევიკური ოპოზიცია

9 მარტს, პროფესიონალ კავშირთა საბჭოს სახელით რიაზანოვმა წაიკითხა მოხსენება: „გერმანეთის საზავო პირობები და მშრომელი კლასის მიზნები". რიაზანოვმა განაცხადა, რომ ბოლშევიკების საზავო კრილობის რატიფიკაციის შემდეგ ის გამოვიდა პარტიიდან. რიაზანოვმა თავის მოხსენებაში ხაზი გაუსვა იმ გარემოებას, რომ ზავის მიზეზით, რუსეთი სამუდამოდ გამოეთხოვა არა მარტო პურს, ნახშირსა და შაქარს არამედ ძალასაც. საზავო ხელშეკრულობის რატიფიკაციის შემდეგ იგი ისეთივე მდგომარეობაში ჩავარდება რანაირადაც 300 წლის წინედ. იაპონელებს მოკავშირეებთან ერთად განუზრახავთ ციმბირის ხელში ჩაგდება. ამის შემდეგ მშრომელთა უფლების დეკლარაცია ქაღალდის ნახევად იქცევა. მოსკოვში სახალხო კომისრების გადმოსვლის შესახებ რიაზანოვმა განაცხადა: ჯერ კიდევ კერენსკის მთავრობა ცდილობდა მოსკოვში გადმოსვლას, მაგრამ მაშინ ბოლშევიკები წინააღუდგნენ მას. პეტროგრადი ამ ჟამად სიკვდილის სიხახარად არის დატოვებული. პოლიტიკურ და რევოლუციონურ ცხოვრების კერა იწრიტება, ირღვევა და 600 ათას კაცისგან შემდგარი ლაშქარი, საუკეთესო მუშა ხალხი სიღარიბის და ტანჯვის მსხვერპლი ჰხდება. ადრევე რომ განეცხადებინათ პეტროგრადელ მუშებისთვის, თუ რა მოელოდათ არა გვგონია ისინი ზავზე დასთანხმებოდნენ.

პაგონების ტარების განახლება

პრაპ. კრილენკომ ბრძანება გასცა, რათა აფიცრებმა პაგონების ტარება განაახლონ.

უკრაინაში
შინაგან საქმეთა მინისტრის განკარგულება

უკრაინის შინაგან საქმეთა მინისტრმა წინადადება მისცა კიევში მყოფ საფრანგეთის, ინგლისის და ბელგიის ყველა ოფიცრებს, რომ უკრაინა დასტოვონ.

კიევის კომენდანტი

კიევის კომენდანტად დაინიშნა გერმანელი პოლკოვნიკი ფონ-ლევინსკი.

თეთრი ეკლესია

თეთრი ეკლესია გერმანელების ხელშია. დეპუტატთა საბჭო გარეკილია. გერმანელებს ქალაქიდან სურსათი გააქვთ.

ეროვნული საკითხი
ებრაელთა, არაბთა და სომეხთა ბედი

ინგლისში ახლა ბევრს ლაპარაკობენ ებრაელთა, არაბთა და სომხების ბედ-იღბალზე. იმართება მრავალი კრილობა, რომელზედაც ჰჯიან თუ რანაირად უნდა მოეწყოს მათი საქმე. ინგლისის მთავრობა ჰპირდება ებრაელებს, უფლებრივ თავშესაფრის შექმნას, იგივე გამოსთქვამს წადილს, რათა ებრაელებმა თავს იდვან სომხებისა და არაბთა განთავისუფლებაც ოსმალთა ბატონობისაგან. იცანით ძნელი ისაკისა, რომ ისმაილის ტომი იმ ტანჯვას განიცდის, რასაც თქვენ. ლადიდისით ამბობდა რაბი—ორატორი. ამ მიტინგზე თავისი აზრები წამოაყენა ჰერ-

ბერტ სამუელმა და სხ. ებრაულ მეხ-არაბთა ძალამ ოქროს ხიდი უნდა გასდოს მცირე აზიიდან განათლებულ ევროპაში. გერმანულ გაზეთების დაკერძო „ფოსსიშე ცაიტუნგის“ ცნობით ოსმალეთი არა სთმობს პალესტინას. დიდმა ვეზირმა სტამბოლელ კორესპონდენტს განუცხადა, რომ ოსმალეთი ერთად ერთი სახელმწიფოა მთელს ევროპაში, რომელმაც არ უწყის ანტისემიტიზმი. ამისთვის ბალფურის დაპირება, მას ტენდენციონურად მიაჩნია. დიდმა ვეზირმა დასძინა, რომ ოსმალეთის პარლამენტი ამ ჟამად ებრაელთა ავტონომიის შესახებ კანონ პროექტს იმუშავებს.

უცხოეთი

პრინც ვიდი რუმინეთის ტახტზე

ბერლინიდან გვატყობინებენ: თუმცა გერმანეთი ოფიციალურად არც მოითხოვს რუმინეთის მეფის ტახტიდან გადაყენებას, მაინც დიდი სურვილია რომ ფერდინანდის ტახტზე ბატონიშვილი ვიდი ავიდეს.

რადიო-ბიულეტენი

ბერლინი. მარტის 21. ნაუენის გერმანელთა რადიო-სადგურიდან. დასავლეთის ფრონტზე, ფრანგების ხაზზე ახალი არა არის-რა.

სტამბოლი. აპრილის 2 (ახ. სტ.). ოსმანიეს რადიო-სადგურიდან. პალესტინის ფრონტი. მდ. იორდანის ნაპირზე. მთელ ფრონტზე საარტილერიო ბრძოლა იყო. ჩვენმა მოიერიშე ჯარმა მესრაას და სენტ პილას ხაზს მიაღწია. აქ ჩვენმა აფიცერთა პატრულმა მტერი დიდად დააზარალა და დაახევინა მას იორდანის აღმოსავლეთით. მტრის ჯარი დამარცხდა და უდევნით. სხვა ფრონტებზე არსებითი არაფერია.

ვენა. აპრილის 2. დილის ოფიციალი. დასავლეთის ფრონტი. მდგომარეობა უცვლელია. მტერმა იერიშები მიიტანა ხემუტერნთან, განსაკუთრებით მწვავე—ვონთან, მაგრამ იერიშებს არავითარი შედეგი არ მოჰყოლია. ავრედვე ავრსა და ლუზზახენოხის შორის მტერი ძლიერ დაზარალდა. ავრსა და უაზის შორის ქვეითა ჯარების მცირე ბრძოლა იყო. ფრანგები ლაოუნს უშენენ, სადაც ბევრი მცხოვრები დაზარალდა სროლით. მდ. მაასის აღმოსავლეთით ხაიბიომანტთან და ოტონის სამხრეთ-დასავლეთით ჩვენმა სადარაჯო რაზმმა რამდენიმე ტყვე წამოიყვანა. გუშინ მტრის 22 საფრენი და 5 საჰაერო ბუშტი ძირს ჩამოვაგდეთ. ლეიტენანტი კროლმა მტრის მე-23 საფრენი. მდ. სომმის სამხრეთ ნაპირზე მე 3 საჰაერო რაზმმა ობერ-ლეიტენანტ ფრიკეს უფროსობით ჩვეულებრივ ფრენა მოახდინა სხვა ახალი არაფერია.

პარიზი. აპრილის 2 (ახ. სტ.) ეიფელის კოშკის რადიო-სადგურიდან. მთელი დღის განმავლობაში ცხოველი საარტილერიო ბრძოლა იყო, განსაკუთრებით მონდიდიე და ლასინის შუა. ფრანგთა ბატარეები გერმანელთა დიდ ჯარს კონტინიეს სამხრეთით აზვევინებენ. გერმანელთა ძლიერი მზვერავთა რაზმი, რომელიც ფრანგებმა მდ. უაზის მარცხენა ნაპირზე გააჩერეს, გაფანტეს. ვევრში და ზედა ელზასში გერმანელთა ხელჩართული იერიშები უშედეგო გამოდგა და სხვაგან არსებითი არაფერია.

ბერლინი. „ბერლინერ ტაგებლატი“ სწერს: ისტორიულ დრამის მეორე აქტი ლინიშნა დასავლეთის ფრონტზე ძველი ბრძოლის ველის დაცლით მდ. სომაზე. ინგლისელთა წინააღმდეგობა ნამდვილად უკვე გატეხილია; ინგლისელთა ჯარის ნახევარი განადგურებულია. ფრანგთა ჯარის საგრძნობი ნაწილი ბრძოლაშია ჩაბმული. გამარჯვების დასაწყისი დიდია. განსაკუთრებით თუ მას შევადარებთ იმ დიდებითი შედეგებს, რომელიც 3 წლის განმავლობაში დიდი მსხვერპლით შეხვდათ ფრონტებს. დასავლეთის ფრონტის წარმოუდგენელ განადგურების შესახებ მრავალჯერ გამეორებულ ცნობის მოუგონება გვავალებს შეუფერად ამ შეტევის ხელმძღვანელთა ღვაწლს. იწყება ახალი შეტევა, რომელიც არ ვიცი რამდენი ხანით გაგრძელდება. უნდა ყოველთვის გვახსოვდეს 600 კილომეტრის ფრონტზე წინ წაწევის მნიშვნელობა მაშინ, როცა გვგონია, რომ ის მალე არ სწყდება ბრძოლის ბედი, როგორც ჰფიქრობ მოუთმენელ დაზვს მოწყურებულ პირებს. ინგლისელთა ჯარი შერყეა. მისი ხაზი მიდის არრასზე, ნოარმუტვილზე და კალეზე; პირველად კი ინგლისელთა დასაყრდენობი პუნქტები უფრო მარჯვნივ უნდა ყოფილიყო. მათ მიერ მიტოვებული ადგილები ფრანგებმა დაიჭი-

...რეს მონდიდიემდე, რათა პარიზზე გადამწქრება შეაჩერონ. ამ ცვლილე-ბან ...ნს, რომ ფრანგებს ეჭვიც ... მათი მდგომარეობის ... ინგლისელთა ჯარის ... და ... სამშიროება ... ...მედი აღარა აქვ

ქრონიკა

თბილისი.

◆ **ცხინვალის კომენდანტი** ყულემბეგოვი (ტომით ოსი, ცხინვალის ყოფილი კომისარი) ცხინვალიდან წამოსულებს აძლევს საგანგებო ბარათებს, („პროპუსკებს“) ერთი ამისთანა ბარათი ჩვენმა თანამშრომელმა შემოგვიტანა რედაქციაში. ბარათს აზის კომენდანტის ბეჭედი.

◆ **დელეგაცია ხევის, მთიულეთიდან.** გუშინ თბილისში ჩამოვიდნენ ხევის, მთიულეთის, გუდამაყრის და თრუსოს დელეგატები: ანდრია კობაიძე, გიორგი გოძიაშვილი, ლევან დავითაშვილი, ივანე ბურდული და თათარიძე შისოსტროვი, (ოსი) რომელნიც შუამდგომლობენ ამიერ-კავკასიის მთავრობის წინაშე, რათა მალე გაგზავნონ თავიანთ წარმომადგენლები ჩრდილო-კავკასიის მთავრობის წინაშე, რომ იმათ ... მიდამოებზე მთის ცხვარმა ...ით მიაღწიოს და მწყემსობამ მშვიდობ... საზამთრო მთებში. წინააღმდეგ შემთხვევაში დიდი საფრთხეა მოსალოდნელი. საფრთხე ელის ცხვარსაც.

◆ **ქვარას, 25 მარტს,** გაიმართება ქართული წარმოდგენა „არშინ მალ ალან“ ქართულის საქველმოქმედო ქუთაისის სკოლის საჭიროებათა გასაძლიერებლად.

◆ **ქართველ ქალთა სანიტარულ** რაზმის კომისია აცხადებს რომ მოწყალე დების კურსებზე ლექციები დაიწყობა დღეს, 3—6 საათამდე.

მისა: ქუჩის ქ. მელიქიშვილის სამკურნალო. პრაქტიკული მეცადინეობა იქნება ქალაქთა კავშირის ლაზარეთში № 51.

◆ **ამ დღეებში რუსულ ენაზე** გამოვა ხელოვნება-ლიტერატურის ჟურნალი „ASI“ რუსის პოეტის სერგი გოროდეცკის რედაქტორობით. ჟურნალში მოთავსებულია: სერგი გოროდეცკის „მოდური ელადო“, „ქართული პოემა“. ოვანეზ თუმანიანის—„მაითები“. ნიკო ბარათაშვილის „მერანი“. ომარ ხაიამის „რობაიადები“ გრ. რობაქიძის „ქართული მოდერნიზმი“ და სხ.

◆ **ჯარის კაცი გახო პავლეს ძე** გაგარდაშვილი მ ახურვბა მე 12 კავკასიის, მუშათა ბატალიონში, 1917 წელს აპრილში როცა ამ ბატალიონსა სარ ყამიშზე გაიარა, იქ ვასო გავარდაშვილი ავათ გახდარა დაუწვენიათ ერთ ერთ ლაზარეთში სარიყამიშში. მას აქეთ არავითარი ცნობა არ მოსულიათ მის მშობლებს, ამის გამო სთხოვენ თუ ვისმემ იცით მის შესახებ, აცნობონ სოფ. საქიოში (თელავის მაზრა) პ ვლე გავარდაშვილი.

ოსების თავდასხმა ცხინვალზე

გორი. 20 მარტი. (პირდაპირი მავთულით) აპარატთან ჰსდგას სამაზრო კომისრის თანაშემწე გოგუა.

4 დღის წინედ ოსები თავს დაესხნენ ცხინვალს. ამ დროს მე აწყურში ვიყავი გორის გვარდიით. მივიღე თუ არა მაჩაბლის ცნობა მყისვე გამოვეშურე ხაშურში, ამბოხების ჩასაქრობად. ოსიაურში მაცნობეს ეს ამბავი და მაჩაბელმაც მომითხოვა მე ჩემის რაზმით. ჯერ არ ჩამოვსულიყავი, რომ მაჩაბელი შევიდა ცხინვალში 400 კაცით, ერთი ზარბაზნით და 3 ტყვიისმფრქვევლით. მაჩაბელი თავის რაზმით იცავდა ცხინვალს, ოსები კი მთებზე თხრილებში ჩასაფრდნენ. ცხინვალში შესვლისას გზა გადაგვიჭრეს და 4 კაცი მოგვთხოვეს თვითგასამართლებლად. ჩვენ ვიუარეთ და ოსებმა მიტინგს ტყვია დაუშინეს. მათ გადასჭრეს მავთული და ცხინვალი ცეცხლს მისცეს. მათთან ვერა მოლაპარაკებამ ვერ გასჭრა. ჩვენ მედგრად ვიცავდით დაბას და დღის 3 საათზე ოსები უკვე შემოიჭრნენ შ გ. მათ ზოგი ამოგვაკლეს, ზოგი ტყვედ წაიყვანეს და და იარაღი აჰყარეს, ზარბაზანი და ტყვიისმფრ... ... წაგვართვეს. ცხინვალი მთლად გ დაიწვა. მაჩაბელი და კონსტ. კოხაშვილი მოჰკლეს. ცოცხლები: გაგლოევს, სანდრო კეცხოველს, კაპანაძეს, არ ჯავახიძეს და სხვებს. ჩვენ მათი გადარჩენის იმედი არა გვაქვს. დღეს ცხინვალში ავიდნენ თბილისის გორის, ხაშურის და ქვემოქ ლის გვარდიები, ...ცხვ ით 800 კაცი. ჯაყელის მეთაურობით. თან წაიღეს ზარბაზნები, ტყვიის-მფრქვევლები და სხ. გორისა და ქართლის არემარეში მღელვარებაა. აქეთ ოსობა მოსახლეობს. გორიც განსაცდელშია, იმედი მაქვს ჯავშნიანისა, რომელიც სადგურზე სდგას. გთხოვთ გამოგვიგზავნოთ რაზმი და ჰაეროპლანი. ჩვენი ძალა შეიარაღეთ და ფეხზე დააყენეთ. გუშინ გორიდან ოსებს ჩუმად გაუგზავნეს 2 ფურგონი ტყვია-მფრქვევლებით და პატრონებით,

ამბობენ რომ კეცხოველის და მაჩაბლის გარდა მოჰკლეს: ლაშქიძე, კაპანაძის ქალი, კოხიშვილი, და სხვა. ოსებს ძალა ემატებათ. სხვა მაზრებიდანაც იშველიებენ ძალებს. ჩვენები ამბობენ, რომ ცხინვალს თავს დაესხნენ შავრაზმელები, რომელნიც თავადაზნაურობამ მოისყიდა. ოსები იტყვიან: ქართველები უნდა გავდევნოთ და ჩვენები უნდა დასახლდნენ მათს ადგილებშიო. ცხინვალში დიდძალი ოსობა ჩამოვიდა. ამ ჟამად გორში მდგარი ოსების პოლკი 300 კაცისგან შესდგება. ამბობენ, რომ ცხინვალიდან კიდევ ჩადიან პოლკის გასაძლიერებლად.

—

ცხინვალზე მოსული ოსობა რამდენიმე ათასია. ამას გარდა მათ აქვთ კავშირი ჩრდილო კავკასიასთან. ცხინვალის ბრძოლაში მათ სამხარი თხრილები გამართეს. მაჩაბელი და კეცხოველი დიდი წამებით მოჰკლეს.

ოსების თავეში ჰხელმძღვანელობს პრაპორშჩიკი ხარებოვი. ეს ის ხარებოვია, რომელმაც ხელიგანთა ბრბო შეადგინა და გორის მაზრის თავადაზნაურობა ამოჟლიტა. გუბერნიის კომისარმა მას ეს დანაშაული აპატია და სთხოვა, რომ მას, როგორც „შვენებულ პირს“ დახმარება გაეწია მისთვის ანარქიასთან ბრძოლაში.

ბაქოს ამბები

მარტის 21, 12½ ს.

(პირდაპირი მავთულით)

ეხლა სიწყნარეა. კომიტეტმა მოსთხოვა მაჰმადიანებს: მთელ იარაღის ჩაბარება, სახალხო კომისართა საბჭოს მთავრობის ცნობა, დაითხოვონ ველური დივიზია, განახლონ მიმოსვლა თბილისსა და პეტროვსკამდის. ვადა დღეს 3 საათზე გადის. მაჰმადიანებს წინააღმდეგობის გაწევა არ შეუძლიათ. იწვის ზოგიერთი დიდი სახლები. რა ხდება სამ საათზე არ ვიცით. გთხოვთ, ვიდრე არ გაცნობოთ, თბილისიდან სამგზავრო და ლტოლვილთა მატარებლები არ გამოგზავნოთ. მე 4 მატარებლით წამოსულები ალბათ აჯიქაბულიდან დაბრუნდებიან.

შეკითხვა. მსხვერპლის რაოდენობა გამოირკვა?

პასუხი. არა. გვამებს ქუჩებიდან ფურგუნებით ჰკრებენ. ამბობენ მოკლულია ათასზე მეტი. დაჭრილთა და ტყვეების რიცხვი ათასზე მეტს აღწევს.

შეკითხვა. რამდენი სახლი დაიწვა და ან რომელ ნაწილში?

პასუხი. სახლები თათრებით დასახლებულ ნაწილში იწვის. რამდენი არ ვიცი. ეხლა იწვის შემო ბაზარი (თათრული).

შეკითხვა. ცნობებს იღებთ თუ არა ქალაქიდან?

პასუხი. ერთი ნაწილიდან მეორეში ვერ გავა კაცი. ტელეფონი მუშაობს. შეიძლება შეკითხვა ნაცნობებთან.

შეკითხვა. მიდამოებიდან სოფლელები ქალაქისკენ არ მოდიან?

პასუხი. ბალაჯარიდან ელოდით, მაგრამ ჯერ ჯერობით ძნელია ქალაქში შემოსვლა.

შეკითხვა. რამდენი კაცია დაახლოებით ბოლშევიკების მხარეზე? რა ძალა აქვთ მათ.

პასუხი. არ ვიცი. ამბობენ მათ ძლიერი ძალა აქვთ. მოელიან დახმარებას კრასნოვოდსკისა და ასტრახანიდან.

(ლაპარაკი პირდაპირი მავთულით)

მარტის 21. 7 საათსა და 30 წამს ბაქოსა და თბილისს შორის პირდაპირი მავთულით შემდეგი ლაპარაკი მოხდა:

„თათრებსა და ბოლშევიკების შორის ზავი შემდეგ 3 რობებით ჩამოვარდა.

1) თათრები აღიარებენ საბჭოთა ძალა უფლებას და მის ყველა ბრძანებებს ემორჩილებიან. 2) „ველურ დივიზიამ“ იარაღი უნდა აიყაროს. დანარჩენი ეროვნული სამხედრო ნაწილები და სოხური პოლკიც ან უნდა გავიდეს ბაქოდან ან ბაქოს საბჭოს დაემორჩილოს. 3) თბილისსა და პეტროვსკამდე რკინიგზა გაიხსნას. იარაღს ჰყრიან. ამის მეტს ვერ გაცნობებთ. საქ. ეიბატის, პეტრო, ჩერნოგოროდსკის და სალიანსკის მოსამსახურენი თათართა თავდასხმის გამო გაიქცნენ.

კითხვა: ქალაქში არის თუ არა ... და ცეცხლი? სიწყნარე ჩამოვარდა?

პასუხი: დილით სიმშვიდე იყო. ეხლა სიწყნარეა. ზედა ბაზარზე ცეცხლი გრძელდება, მაგრამ არა ძრიელ.

კითხვა: ვინ არის მოკლული ცნობილ საზოგადო მოღვაწეთაგან.

პასუხი: ამბობდნენ მოკლულია მუხტაროვი, ასადულაევი და სხვები, რომელთა გვარს არ ასახელებენ. მუსნადიევი და თაგიევი დატყვევებულნი არიან. ბოლშევიკების მეთაურთაგან არავინ დაშავებულა. ბოლშევიკთაგანიც დახოცეს, მაგრამ ვინ—არ ვიცი. ჟუნიხოვი ჯევანშირის ხელმოწერილი ქაღალდი. საულტიმატუმო პირობებისა. მე დავურეკე სხვებს, მაგრამ ცენტრალ სადგურიდან მიპასუხეს, რომ არა მოქმედებენ.

კითხვა: რამდენია მსხვერპლი?

პასუხი: ჯერ არ ვიცი, როცა შევიტყობ, გაცნობებთ. ეხლა ლტოლვილთა გაგზავნა გაძნელდა—მათგან არავინ მიდის ბაქოში. ყველა მათთხოვს ბალაჯარაზე გაგზავნას. მე არ შემიძლიან არ ავასრულო ეს, რადგანაც მათ მოთხოვნილებას მხარს უჭერს საბჭოთა მთავრობაც. თუ კიდევ გამოგზავნეთ ლტოლვილნი ვაგონები აღარ გვეყოფა. არ ვიცი როგორ ვუშველო ეს ჭირს.

კითხვა: მოკლულთა და დაჭრილთა შორის ქალები და ბავშვები?

პასუხი: ამბობენ, რომ არის, მაგრამ—ცოტა.

კითხვა: ციხეში ბევრია დაზარალებულნი.

პასუხი: არ ვიცი.

შაუმიანის მოწოდება

(ბაქოს ამბების გამო)

ბაქო. მარტის 21. ბაქოს და მის რაიონის რევოლუციონურ დაცვის კომიტეტისაგან. უდროესოდ. საბჭოთა მთავრობის მტრებმა ქ. ბაქოში თავი აიწიეს. შური და სიძულვილი მუშათა და ჯარისკაცთა რევოლუციონურ ორგანოსადმი მიმართული ბოლოს დროს აშკარა კონტრ-რევოლუციონურ გამოსვლაში გადაიხატა. „ველურთა დივიზიის“ შტაბის გამოჩენა ნაწილებ თალუშხანოვის მეთაურობით, ლენქორანის, სალიანის, შემახის ამბები, პეტროვსკის აღება დაღესტანელთა პოლკის მიერ და ბაქოში მომავალ ხორბლის დაჭერა, მუქარა განჯისადმი და ბოლო დროს თბილისში განმეორებული მუქარა ბაქოს საბჭოთა ძალაუფლების წინააღმდეგ გალაშქრებისა, ამიერ კავკასიის კომისარიატის ჯავშნიან მატარებლის აგრესიული მოქმედება აჯიქაბულში და რაზმის თავხედური საქციელი ხომ „ეველინ“-ზე, რომელმა რაზმმაც დახვრიტა ჩვენი ამხანაგები,—ყველა ეს მაჩვენებელია უმთავრესად ბეგების პარტიის „მუსავატი“-ს გარშემო თავმოყრილ კონტრ-რევოლუციონერების გეგმის, რასაც მიზნად აქვს დასახული ბაქოს საბჭოთა ძალა-უფლების განადგურება. კავკასიის ლაშქრის სამხედრო-სარევოლუციო კომიტეტი უცხადებს ყველა ამხანაგებს და მოქალაქეთ, რომ ბაქოში საბჭოთა ძალა-უფლებას საფრთხე მოელის, რის გამოც მოუწოდებს ყველას, იარაღით ხელში დაიცვან იგი რევოლუციის და ხალხის მტრებისაგან. შეიარაღებულ ძალთა მოქმედებას დღეიდან ხელმძღვანელობას გაუწევს ეხლახან მოწვეული ქ. ბაქოს და მის რაიონის რევოლუციონურ დაცვის კომიტეტი. ჩვენ მოვუწოდებთ ყველა ამხანაგებს და მოქალაქეთ თავი მოიყარონ ხსენებულ კომიტეტის გარშემო და საბჭოთა ძალა-უფლების დროშის ქვეშ იბრძოლონ უკანასკნელ სისხლის წვეთამდე. „მუსავატ“-ის პარტიის ნაციონალისტები და მათი მიმდევარი კონტრ-რევოლუციონური ელემენტები, რომელნიც მთელ მაჰმადიანთა სახელით ლაპარაკობენ, თავდაპირველად მაჰმადიანთა მშრომელ მასსის წინააღმდეგ მიდიან. ჩვენ მოვუწოდებთ მაჰმადიანთა და სომეხთა მუშებს და დემოკრატიულ ელემენტებს ამ გადამწყვეტ ხანაში აშკარად და უშიშრად იარაღით ხელში ქ. ბაქოს რევოლუციონურ დაცვის კომიტეტის დროშის ქვეშ დადგნენ. ძირს ნაციონალისტები და კონტრ-რევოლუციონერები. გაუმარჯოს საბჭოთა რევოლუციონურ ძალა-უფლებას.

კავკასიის საქმეების დროებითი საგანგებო კომისარი **ს. შაუმიანი.**

ბაქოს მუშ., ჯარ. და მეზღვ. საბჭოს თავმჯდომარე **ჯაფარიძე.**

კავკასიის წითელ არმიის ალმ. კომიტეტის თავმჯ. **უთრლანოვი.**

ანარქია ამიერკავკასიაში

აჯიქაბული. მარტის 21. ჯავშნიან მატარებლის უფროსი გოგუაძე—ამიერ კავკასიის მთავრობას, ალიატიდან აჯიქაბულამდე რევოლუციონური წესრიგი თანდათან მყარდება. ვაარსებთ რკინის გზის დროებით დამცველ რაზმს, რომელიც აჯიქაბულს დაეყრდნობა. წინ მივდივართ. აუცილებლად საჭიროა ერთი ჯავშნიანი კიდევ გამოგზავნოთ.

ცნობაა, რომ ბაქოში ბრძოლა სწარმოებს. მაჰმადიანები ბაქოში იყრიან თავს,

მარტის 21. ინჟინერი კოზეკო — ამიერ-კავკასიის მთავრობას. მარტის პირველ ნახევარში რამოდენიმე სიწყნარე ჩამოვარდა რის გამოც ბევრი აგენტთაგანი ლიანდაგს დაუბრუნდა და სხვებთან ერთად მუშაობას შეუდგნენ. მახლობელ მომავალის სასარგებლოდ და პეზმარიტების დასაცავად გთხოვთ დღეში 5 მანეთი მიეცეს იმ მცირე რიცხვს აგენტებისას, რომლებშიც თებერვლის განმავლობაში ევლახსა და ალ ტაფას შუა დარჩნენ.

კანონი

ახალ დრო-აღრიცხვის შემოღების შესახებ

1. 1918 წლის მარტის თვის გასვლისას მთელ ამიერ კავკასიაში შემოღებულ იქმნას ევროპაში მიღებული და რუსეთშიაც ეხლახან აღიარებული გრიგორიანული დროთ აღრიცხვა (ახალი სტილი).

2. მარტის 31-ს შუა ღამის შემდეგ, უნდა ჩავთვალოთ, რომ იწყობა 1918 წლის აპრილის 14, კვირა დღე.

3. ყველა სახელმწიფო, საზოგადო და კერძო დაწესებულებებში ანუ სამრეწველოებში ყოველგვარი ჯამაგირი და ხელფასის ფული, რომელიც აპრილის თვის ანგარიშში უნდა გაეცათ, მიეცემათ დანიშნულ დროს მხოლოდ გამოკლებულ უნდა იქნეს თვის ჯამაგირის 13/30 ნაწილი.

4. ყოველგვარ თამასუქების და სხვა მოვალეობათა ვადა, ხელშეკრულების ძალით თუ კანონის ძალითაა მიღებული ეს სულ ერთია, რომელიც აპრილის 1—14 უნდა გასულიყო, ასეთი გასულად ჩაითვლება აპრილის 14—27. ამნაირად ყოველ ვადას უნდა მიემატოს 13 დღე.

5. კერძო ან იურიდიულ პიროვნებათა, საზოგადო ორგანიზაციებისა და სახელმწიფო დაწესებულებათა შორის დადებულ ხელშეკრულებათა და სხვა მოვალეობათა ძალა, რომელიც 1918 წლის ლვინობისთვის 1-დე უნდა შეწყვეტილიყო, შესაძლებელია ერთი მხრის მოთხოვნილებისამებრ გაგრძელებულ იქნეს 13 დღით კალენდარის მიხედვით ვადის—შესრულების შემდეგ.

6) ყოველგვარ მოვალეობათა ვადა, რომელიც აქამომდე მიღებულ კალენდარის მიხედვით უნდა გასულიყო 1918 წლის ღვინობისთვის 1-ის შემდეგ უნდა ჩაითვალოს იმავე რიცხვებში.

7) მარტის 31-ის შემდეგ პროცენტების აღრიცხვა ყველა სახელმწიფო და კერძო საკრედიტო ქაღალდების ანგარიშში (სესხად ან მიმდინარე ანგარიშში), ეს პროცენტები უნდა ჩაითვალოს 13 დღით ნაკლებად.

„ჭეშმარიტ რუსთა“ ჭეშმარიტი ზრახვანი

— უფიავ, ღმერთს ნუ ჰფიცავ.
— არა, ღმერთმანი. აღარ დავიფიცავ.
(ხალხური ანდაზა).

ჩვენი რედაქციის მეზობლად მოკალათებული ეგრედ წოდებული „შეერთებული კომისია“ გულს არ იტეხს.

შავრაზმულ რუსეთის ღვიძლი შვილი, იგი კვლავ ძველ ფანდურზე მღერის.

მას ვერ შეუგნია, რა ხდება ირგვლივ, ჯერ კიდევ ვერ უგრძვნია მთელი სიძლიერე იმისი, რაც თავს დაატყდა „დიდებულ რუსეთს“.

გოროდეცოვ-პოპოვის სამრევლოს ისევ ძველს დროში ჰგონია თავისი თავი, ძველის პოლიტიკის წარმოება და განმტკიცება ჰსურს და სწადიან.

„გოლოს კავკაზის“ კანონიერი მემკვიდრე, „შეერთებულ კომისიის“ ოფიციალური ორგანო „ზაკავკაზსკაია რუს“ დიდად უკმაყოფილოა მეცხრამეტე საუკუნის განმავლობაში განაპირა ქვეყნებში ნაწარმოებ გამარუსებელ პოლიტიკის ნაყოფით, უკმაყოფილოა, რომ ამ პოლიტიკამ ვერ აღმოფხვრა ძირიან-ფესვიანად ადგილობრივი კულტურა, ვერ გამოფა ეკონომიურად რუსეთი ამიერ-კავკასიაში. იგი ურჩევს რუსეთის მმართველ წრეებს მეტი ციოლონ წინანდელს უვარგისს პოლიტიკაზე და უფრო მედგრად და შეუპოვრად, მეტის სიმკვირცხლით და სიფხიზლით აწარმოვონ ამიერიდან რუსული საქმე ჩვენს ქვეყანაში, ეცადონ განამტკიცონ აქ რუსეთის ეკონომიური ბატონობა.

მ რა ამას როდი კმარობს უებრო პოლიტიკოსი. იგი ურჩევს რუსეთის მთავრობას არ დაკმაყოფილდეს განაპირა ქვეყნებში არც თუ ეკონომიურ ბატონობის მოპოებით. მას აუცილებელ საჭიროებად მიაჩნია რუსის გლეხობის გადმოსახლების საგანგებოდ მოწყობა (ხაზ გასმული დედანშია).

„უნდა გვახსოვდეს—ვკითხულობთ „ზაკავკ. რეჩ“-ის მე-5 ნომერში—რომ რუსეთს ზღვისკენ გასავალი მხოლოდ განაპირა ქვეყნებიდან აქვს და რომ ამიტომ განაპირა ქვეყნების დაკარგვა უდრის რუსეთის ეკონომიურს სიკვდილს, მისი მეორე ხარისხოვან სახელმწიფოდ ქცევას“.

„განაპირა ქვეყნები მხოლოდ მაშინ იქნებიან უზრუნველყოფილნი რუსეთისთვის, თუ აქ მცხოვრებთა დაახლოვებით ნახევარი მაინც რუსობისაგან იქნება შედგენილი“ (ხაზგასმული დედანშია).

ამაზე აშკარად გამოთქმა აზრისა ყოვლად შეუძლებელია...

აზრი იგი მარტივი და ნათელია...
ნათელზე უფრო ნათელი ..
ვისაც აქვს ყური სმენად, იმინოს...

იგულისხმოს, რომ გარედ დამარცხებულს რუსეთს გოროდეცევ-პოპოვოსეცკის ორგანო სასტიკს შურისძიებას ურჩევს შინაურებზე...

იგულისხმოს, რომ თუ ჩვენის ქვეყნის შავი ყორანნი როდისმე წელში გასწორდნენ, კუთილს არ დაგვაყრიან.

მათ კვლავ „სეპარატიზმი“ ელანდებათ იქ, როცა მათგანვე მტრის წინ ხელფეხშეკრული ქვეყანა გმირულად იბრძვის თვითარსებობის შესანარჩუნებლად, უკანასკნელი სისხლის წვეთის დაღვრას ჰფიცავს იმ სიმაგრეების ხელში შესანარჩუნებლად რაც ულაპარაკოდ დაუთმო ბერის „ზემხედრამ რუსეთის“ მემხედრამ მთავრობამ.

მათ ვერ წარმოუდგენიათ, რომ დღე გამოცვლება შეუცვლელია, რომ დღეს, როდესაც ამიერ-კავკასიის დამოუკიდებლობა აღიარებულია, სეპარატისტებად ისინი-კი არ ჩაითვლებიან, ვინც იცავს ამ დამოუკიდებლობას, არამედ ისინი, ვინც ცხადლივ თუ ფარულად სცდილობს არსებულ მდგომარეობის დარღვევას, დაურიდებლად და ბრიყვულად ისვრის სხვა და სხვა დრო-მოჭმულს ლოზუნგებს..

ცხენს ვერ მოერივნენ და უნაგირის დამტვრევას ჰლამობენ...

ეს გასაკვირველი არ არის.

მაგრამ რას აკეთებენ ისინი, ვისაც წილად ჰხვდა დღეს ამ „უნაგირის“ პატრონობა?

როდემდის უთმენენ თავგასულ „პოლიტიკოსებს“?

რათ აძლევენ მათ საშუალებას კვლავ აწარმოვონ შავრაზმული აგიტაცია?

შეუპოვარი.

ვინაა მშველელი?

კახეთშიც ჩამოირეკა გლოვის ზარი. ჰკლავენ, ხოცავენ უდანაშაულოთ, გაუგებრად, საქმის გამოურკვევლად. რად? რისთვის? რაში გამოიხატება მათი დანაშაული? ვინც კახეთის თავად-აზნაურობის ცხოვრებას იცნობს ის დაგვეთანხმება, რომ მამა-პაპათა ქონების ნატამალიც აღარ დარჩენიათ. კახელი გლეხი უფრო შეძლებული არის, ვიდრე თავადი. უკანასკნელი ჯერ კიდევ რევოლიუციამდე ცარიელი სახელი იყო. არსებითად გლეხი და თავადი ერთნი იყვნენ. ერთად მუშაობა, ერთად ლხინი, ერთად ჭირი, ერთიმეორის დამხმარე და მშველელი. და ამ დღეს ერთი რწმენით გამსჭვალულნი ერთმანეთის წინააღმდეგ მიდიან. უფრო საზარელი ტრაგედიია მოგველის. იმუქრებიან უფრო დიდ საშინელებას. ყოველივე ამას კი სარჩულად უდევს ცილისწამება, პროვოკაცია. „თავადიშვილები იარაღებს ჰყიდიან ლეკებზე. უშინებიან ლეკებს, გადმოდით და ჩვენივე მეზობლები გლეხები ამოჟლიტეთო"—აი შემაძრწუნებელი სიტყვები, აი რითი ჰხელმძღვანელობენ ზოგიერთი იჟღები, ნამდვილი ავაზაკნი და მძარცველები. აი რით სწამლავენ უვიც ხალხის ჭკუა-გონებას და რით ამხედრებენ შეუგნებელ ბრბოს. ვინ არის გამკითხავი? ვინ არის დამხსნელი? გვიპასუხეთ! მოთმინების ფიალა აივსო. სად არის სამართალი? სად არის მთავრობა? ან არის თუ არა ეს მთავრობა? აქვს რაიმე ძალა, რომ ლონისძიება მიიღოს სანამ ქვეყანას სულ არ გაანადგურებენ და არ დაჰღუპავენ? უშველეთ კახეთს სანამ ჯერ კიდევ შველა შეიძლება. რა ვუყოთ გამოქცეულ ხალხს, რითი ვუპატრონოთ შიმშილ-მწყურვალთ? ჩაიხედეთ მათ საშინელ ტრაგედიაში. „მე აქ რამ უნდა მაცხოვროს. პური, ღვინო, მთელი ჩემი საცხოვრებელი სულ იქ დავტოვე. სად შევაფარო, რა გავაკეთო? ვინ რას მომცემს გასაკეთებელს? წავალ ისევ ჩემ მამულში. იქ სიმშილით სიკვდილს, იქ სიკვდილი სჯობია. ჩემი ცის ქვეშ მაინც დავლევ სულს"—აი გულმომკვლელი სიტყვები! აი წარმოუდგენელი სურათი ჩვენი ცხოვრებისა!

ერთი უბედურთაგანი.

სასურსათო კომიტეტების საყურადღებოდ

უკანასკნელ ექვსი თვის განმავლობაში რამდენიმე წერილი მქონდა მოთავსებული ამავე გაზეთში შესახებ სურსათისა. ყოველ ჩემს წერილში ერთი და იგივე აზრი მქონდა გატარებული, სახელდობრ ის რომ სურსათს „ტაქსები" და მაგარი ფასები კი ვერ გააჩენენ არამედ თავისუფლება. წარმოიდგინე მკითხველო, რომ თავისუფლება სურსათისაც კი, ამ უსულო საგანს აცოცხლებს და ამოქმედებს; როცა იგი განიცდის დევნას „ტაქსით" თუ ეგრედ წოდებული მაგარი ფასებით, მაშინ იგი იმალება და თუ გამოდის სინათლეზედ ისიც ფარულად და არ ემორჩილება არც ნიხრს და არც მაგარ ფასებს. სასურსათო კომიტეტებს მრავალჯერ მივმართე პირადად და წერილობით, რომ მათ ხელი აიღოთ ძველი ჩინოვნიკების მიერ შემოღებულ ურჩ კანონებზედ, როგორიც არიან მაგარი ფასები. მათ წაბაძეს გერმანელებს კანონის გამოცემაში, მხოლოდ გერმანელების ცოდნა კი არა ჰქონდათ. გერმანელებმა იცოდნენ თუ რამდენი იყო სურსათი გერმანეთში და ისიც იცოდნენ ვისა ჰქონდა ხსენებული სურსათი, მხოლოდ რუსის მოხელეებმა არაფერი არ იცოდნენ გარდა იმისა, რომ რუსეთში არის სო და დანარჩენი თუ რა არის, სად არის და ვისა აქვს ისევე იცოდნენ როგორც ეხლანდელმა სასურსათო კომიტეტებმა. რომ ვაჭრობის თავისუფლება ერთად ერთი საშუალებაა სურსათის გაჩენისა და ნამდვილ ღირებულებასთან დაახლოვებულ ფასის დაწესებისა ცხოვრება თვითონ გვაჩვენებს. ეს ერთი თვეა რაც თბილისში შემოდის კავკავიდან ცხენის ურმებით თეთრი ფქვილი. სასურსათო კომიტეტები არ უშლიან მეურმეებს თავისუფალ ვაჭრობას და მე მგონია, რომ კომიტეტები არა სცდებიან, რადგან ფქვილის შემოსვლამ იმატა და ფასიც დაეცა პურზედ. პირველად ფუთი თეთრი ფქვილისა იყიდებოდა მეურმეებისაგან 100 მანეთად, მხოლოდ ერთი თვის შემდეგ მისი ფასი ჩამოვიდა 55 მანეთამდე. გამომცხვარი პური ღირდა თითო 3 მანეთად და ეხლა ერთი თვის შემდეგ 1 მ. 50 კ. მე დარწმუნებული ვარ რომ, ბოლო დროს, გირვანქა თეთრი პურისა არ ეღირება 80 კაპეიკზედ მეტი და ამაზედ დაბლა არ დაიწევს რადგან სამხედრო გზით მოტანილი ფქვილი თუ ნაკლებში გაიყიდა სარფა აღარ იქნება. შესაძლებელია ჩრდილოელ მეურმეებმა იხსნან ჩვენი ქვეყანა შიმშილობისაგან, თუმცა ბევრ ფულს წაიღებენ, მაგრამ ესა სჯობიან უპუროობით სიკვდილს. რომ ასეთი თავისუფლება სხვა საქონელსაც მისცენ, მთელი საქონელი, რომელიც რუსეთში დევნას განიცდის „ტაქსებით" და მაგარი ფასებით სულ ამ თავისუფალ ქვეყანაში გამოიპარება და ჩვენში გაჩნდება საქონელი ბევრი და სადაც ბევრია ფასიც ნაკლებია, შედარებით იმ ფასებთან, რომლებსაც აწესებენ ფარულად სპეკულიანტები.

ა. ე.

ქალაქის საბჭო
მარტის 19-ს სხდომა
თავმჯდომარეობს ლომთათიძე.

სესხი

საბჭო ადასტურებს სამთავრობო სესხის (1 მილიონი მანეთი) პროექტს. ხსენებული სესხი საჭიროა წყალსადენის მე-ამე მაგისტრალის გასაყვანად.

სესხი უნდა ანაზღაურდეს საზოგადო ხელშეკრულების უზენაეს მთავრობის მიერ დამტკიცებიდან 6 თვის შემდეგ.

ავადმყოფთა საწოლები

გამგეობის წევრის ჰ. ა. კალიძის(?) მოხსენების თანახმად საბჭო ავადმყოფთა საწოლზე უმატებს მანეთ ნახევარს, რაც ქალაქს მისცემს 163 ათას მანეთს. საწოლზე ფასს გამოართმევენ ქალაქის შეძლებულ კლასებს. ღარიბები უფასოდ ისარგებლებენ საწოლებით.

მასწავლებელ ქალთა საზოგადოების სკოლა

გამგეობის წევრის გ. გ. კონიაშვილის მოხსენების თანახმად, საბჭომ ვინაიდან მასწავლებელ ქალთა საზოგადოების სკოლას უსუბსიდიოდ არსებობა არ შეუძლიან, ხსენებული სკოლა მიიღო ქალაქის გამგეობის ქვეშ იმ პირობით, რომ მიმდინარე წლის ენკენისთვიდან სასწავლებელი უმაღლეს და დაბალ პირველ დაწყებით სასწავლებლად გადიქცევა. ამის გარდა საბჭომ გადასწყვიტა ჯამაგირი გაკვეთილის კვალობაზე შემოიღოს. პირველსა და მეორე განყოფილებაში სწავლა უფასო იქნება. საერთო სწავლის ფასი 12 თუმნის მაგივრად 8 თუმანი იქნება. სკოლის საერთო ხარჯად ნაანგარიშევია 10 ათასი მანეთი.

სამომრიგებლო სამოსამართლოს რეფორმა

იუსტიციის კომისრის წინადადებით განხილულ იქმნა თბილისის სამომრიგებლო უბნებად დაყოფის და ქართულ უბანში საქმის ამა თუ იმ ენაზე წარმოების საკითხი. გამგეობამ და იურიდიულმა კომისიამ საჭიროდ სცნო ქალაქის 5 რაიონად დაყოფა. სასამართლოში მომჩივრებს შეუძლიანთ დედა ენაზე ლაპარაკი. ქალაქი 5 რაიონად იქნება დაყოფილი მანამდის, სანამ უფრო მეტ სისწორით და უფრო შესაფერისად არ გაჰყოფენ.

კარგა ხნის კამათის შემდეგ საბჭომ გამგეობის მოხსენება მიიღო.

სასტუმრო ნომრების ნიხრი

ხმოსანი დ. კ. გეპშტეინი მოითხოვს, რომ კომისიამ ნიხრის საფუძვლად დაუდო „ჩრდილოეთის ნომრებში" დაწესებული საშუალო ფასი დღე და ღამეში. წაიკითხეს სასტუმროების ნიხრისა და წესების სავალდებულო დადგენილების პროექტი. სასტუმროების პატრონთა წარმომადგენლებმა განაცხადა საბჭოს კომისიამ გამგეობის მოხსენება მიიღო.

შეკითხვები

თავმჯდომარე კითხულობს შემოსულ განცხადებებს და შეკითხვებს. 1) ხმოსან ი. ფ. სიმენოვის შეკითხვა: იცის თუ არა გამგეობამ, რომ სეიმის პრეზიდიუმმა აცნობა ყველა ფრაქციებს, რომ სადგომების უქონლობის გამო სეიმის კომისიები ვერ მუშაობენ. თუ იცის ეს საბჭომ რა ზომები აქვს მიღებული? 2) რუსთა პირველ ეროვნულ ყრილობის შეკითხვა: რატომ არ გამოუგზავნა საბჭომ თავის წარმომადგენელი ყრილობაზე მისასალმებლად?

ქალაქის თავმა ნ. ელიავამ განმარტა, რომ დაწესებულებებს ბინა ეთმობა სასახლეში. გამგეობამ უკვე შეიმუშავა გეგმა თუ ვის სად მისცეს ბინა. ასე რომ ეს საკითხი მალე საბოლოოდ გადაწყდება. რაც შეეხება რუსთა ყრილობის შეკითხვას, ელიავას აზრით, ჯერ ერთი, რომ საბჭო ყველა დეპუტაციას არ ღებულობს, ამასთან არც დეპუტაციას ნიშნავს ლოცვის ორ კუპონის გამოგზავნა. რაც შეეხება მისალმებას, ქალაქის თავი აცხადებს, რომ იგი არც ერთ ეროვნულ ყრილობას არ მისალმებია.

საბჭო საკითხს ამოწურულად სცნობს და მორიგ საკითხზე გადადის.

ტრამვაის ტარიფის გადიდება

გამგეობის წევრი ბესელაძე აცნობს, რომ ტრამვაის ყოველდღიური დეფიციტი უდრის ოთხი ათას მანეთს. წლიური დეფიციტი უდრიდა 1,923,320 მანეთს და 70 კ. ამ დეფიციტის დასაფარავად საჭიროა ტარიფის გადიდება. ეხლანდელ ფასებში ორი სადგურის ბილეთები (აბაზიანი) იძლევიან 8.400,000 მ. ერთ სადგურის (ორ-შაურიანი) 33.600,000 მანეთს. დიდუბის გზა (3 კ.)—1.800,000 მან. ნაძალადევის გზა 1.320,000 მ.

მგზავრთა რიცხვი 30 პროცენტით იკლებს.

არის ორი ვარიანტი. ერთი იძლევა 354,979 მან. 30 კ. მოგებას. მეორე—1,901,779 მანეთს და 30 კაპ. საბჭო ღებულობს მეორე ვარიანტს. ორ სადგურის ბილეთი (აბაზი) ეღირება ათი შაური, შემოვა 2.25.000 მ. ერთ სადგურის ექვსი შაური, შემოვა 5.292 მან, დიდუბის გზაზე ბილეთი ეღირება აბაზი, შემოვა 138.600 მან., ნაძალადევის გზაზე ბილეთი ეღირება აბაზი, შემოვა 189 000 მ. სულ შემოვა—7.824 600. პირველ აპრილამდის მიღებულ შემოსავლით და თვიური ბილეთების შემოსავლიანად 1918 წელს შემოსავალი იქნება 9.621.103 მან. 50 კაპ. ბილეთი გადიდებულ ფასებში (ათ შაურად, ექვს შაურად და აბაზად, მარტის 24-დან გაიყიდება).

გამგეობის წევრის არჩევა

თავმჯდომარის წინადადებით საბჭომ გამგეობის წევრად მაჰმადიანთა ფრაქციიდან 37 ხმით 3-ის წინააღმდეგ, აირჩია ი. ი. კუ[illegible].

ოთახების ნიხრი

დ. კ. გეპშტეინის მოხსენების თანახმად საბჭომ მიიღო მოხსენება კერძო ბინების ოთახების ნიხრზე და შესაფერისი სავალდებულო დადგენილება გამოიტანა.

ხმოსანი ე. ნ. აზატიანი მენშევიკების მხრივ თხოულობს დადგენილების დროებით მიღებას. მისივე წინადადებით საბჭო მიჰმართავს სეიმს, შესცვალოს ბინების შესახებ გამოცემული (1917 წ. მარიამობისთვე 5) კანონი.

კორესპონდენცია
შილდით-კახეთიდან

ხუთ მარტს ს. შილდას (თელავის მაზრა) ესტუმრა დიდოეთის დელეგაცია, ექვსი კაცისაგან შემდგარი. ისინი ჩამოვიდნენ ოცდა ათი სოფლის დავალებით. დელეგაციას საქმიროზედ დაჰქონდა თოვლის მტვრევა კავკასიონის ქედზედ, სანამ პირ-აქეთ მოახწევდნენ. მათი გადმოსვლა, ამ თოვლებში, გაუწყვეტელია ნამეტანი გაჭირვებით. შემოდგომიდანვე დიდოეთს, ალაზნის მარცხენა მხარეზედ მდებარე სოფლებმა, არ მისცა სულადი. ცალმხრივ სურსათის შეუწყნარებამ და მეორე—შიმშილმა ისინი აიძულა, აღრევე შეეძლოთ, კახეთიან მეზობლური განწყობილების აღსადგენათ. დელეგაცია მიიღო ადგილობრივმა „თავდაცვის და აღმასრულებელმა კომიტეტმა". დელეგაციამ გადასცა შილდელებს, რომ ეგი დავალებულია დიდოეთიდგან, რათა გადასცეს შემდეგი: დიდოეთი მზათაა ორი წარმომადგენელი და შეგვატყობინოთ როდისთვის იქნებით მზად, რათა ჩვენი წარმომადგენლებიც გადმოვიდნენ და თქვენთან ერთად შეიმუშაონ ის პირობები და დამოკიდებულებანი, რომელიც უნდა დამყარდეს ამის შემდეგ ჩვენ შორის. ითხოვეს, აგრეთვე, რაც შეიძლება ჩქარა მოხდეს ეს შეთანხმება, ვინაიდგან დიდოეთი მეტის-მეტ აუტანელ გაჭირვების გამო, გზის გახსნასაც არ დაუცდის და სანოვაგის შესაძენად გადმოილაშქრებს მთებს. შილდელებმა დიდოეთის დელეგაციას აღუთქვეს: გადასცენ მათი სურვილი რაიონის კომიტეტს და თანაც აღუთქვეს, რომ იგინი აზად არიან მათი სურვილის თანახმად, დაიწყონ მოლაპარაკება. შემდეგ ამისა, დელეგაცია [illegible] სოფლის სამხარო ვალში. ნასადილევს დელეგაციამ მოისურვა ცქერა მოვარჯიშე შილდელი რაზმისა, რომელთა რიცხვი ორას კაცს აღემატება. გზების გახსნასთან ერთად მთებში, გადასასვლელი გზები უნდა დაიკავონ. დიდოელების დელეგაცია განცვიფრებით უმზერდა, ლაშქრიდან დაბრუნებულ ჯარის კაცებს, რომლებიც მწყობრად მიდი-მოდიოდნენ და ვარჯიშობდნენ თოფებით. დელეგაცია სადამოთი დაბრუნდა ს. საბუეში, რადგანაც აპირებენ დიდოეთში დაბრუნებას. დელეგაცია სოფელმა სიმღერით და თოფის სროლით გაცილა.

ლიო.

წერილი რედ. მიმართ
მოქალაქე რედაქტორო!

ნება მიბოძეთ უღრმესი მადლობა გადავუხადო ს. შილდის ქ. წ.-კ. გამ. საზ. განყოფილების გამგეობის დავალებით შემდეგ პირთ, რომელთაც თავიანთი წვლილი არ დაიშურეს ადგილობრივ არსებულ სკოლის სასარგებლოთ: ნ. მირიანაშვილს რომელმაც შემოსწირა 300 მან., გ. მიჩილაშვილი 100 მ., ს. მირიანაშვილი 60 მ., ს. გურგენიძე 40 მ., ს. არუთინოვი 25 მან., დ. მარქაროვი 25 მ., კ. პატარაშვილი 20 მ., ა. ქიოშვილი 20 მ., ლ. კეველიშვილი 10 მ., პ. ჟორდანია 10 მ., გ. კალანდაძე 10 მ., ს. სუკიასოვი 10 მ., მ. მეტრეველი 5 მ., მ. მირიანაშვილი 5 მ., ე. მიქელაძე 5 მ., პ. ნასიძე 3 მ., დ. არისტოვი 3 მ., ს. მარაძე 3 მ., მ. ჭავჭავაძე 3 მ., კ. გუდევერდოვი 3 მ., გ. ბარძიმოვი 2 მ., გ. რეხვიაძე 1—50 კ., გ. ნაიბაშვილი 1 მ., შილდის საკრებ. დაწესებულება 500 მ. სულ 1164 მ.

გამგეობის მონდობილობით
მ. ალნიაშვილი.

კალენდარი
პარასკევი, მარტის 23

მე-19 დღე დიდი მარხვისა.
ქართვ. წმ. ღ. მოწ. ნიკონისა და ორას-მოწაფეთა მისთა.
კათოლ. წმ. ეკატერინე, პელაგია და ანნასი.
სომეხ. ნახატანაქი(?).
მაჰმად. ჯუმა 22 რ. ჯემადულახირ 1336 წ. ჰიჯრისა.
ებრაელ. იომშიშ 22 რ. ნისანი 5678 წ. ქვეყ. შექმ.

თეთრი ზამბახი
(დასასრული *)

XXVIII

— მიჰქარავს, ათასჯერ მიჰქარავს!.. შეჰყვირა ლილომ და მუშტები დაკუმშული ღია კარისკენ გაექანა. ზღურბლზე შესდგა. კიბეების კარაპუნით მოელოდა უწვევ სტუმრის გამოჩენას, მაგრამ მალე აღარ დაბრუნებულა. ირგვლივ ყოველისფერი ჩაჩუმებულიყო. დარი შეცვლილიყო. ფარფაჩეებს ნისლის პირბადე მოეხურათ და წყნარის ტემპით ოთოლსა ჰფენდნენ არემარესა.

— ჰარამხანა!.. გველი!..—განაგრძო ლილომ, კარი მიჰხურა. მოტრიალდა. შეშინებული თვალი ოთახს მიავლო, წყეულ სულს ხომ არსად დაუმუდრიათ და მხოლოდ შემდეგ გაჰყვა ფეხაკრებით მერისთან შესვლა. უნდოდა, ყოველისფერი ეთქვა, გაენთავისუფლებინა გულში მომწყვდეული დემონი, მაგრამ მშვენიერი მერი რომ დაინახა, დასცხრა, სინაზის სიომ შემოჰბერა და ოდნავ წაიჩურჩულა:

— არა, რად უნდა შეგიშფოთო სულის სიმშვიდე? ძინე, ძინე ანგელოზო! ვით ჩაიქრება შემოქმედების ცეცხლი, რომელსაც ასეთი ღვთაება მიჰარსკვლავებს ცხოვრების გზაზე!— შემდეგ პირი იბრუნა კარებისკენ და მუშტის ქნევით დაიღრიალა: მიჰქარავს! ვფიცავ აპოლონს, მიჰქარავს! თუ ასე და დაიკარგოს გოეტეც, ნიცშეც და მთელი თანამედროვე ფილოსოფიაც, თუ ადამიანთა ცხოვრებაში სიბრძნედ ველურ ღრეთობას და პროფაყვობას ასაღებენ! არც ერთი გოეტე არ იქნება ჩემისთანა ბედნიერი! მეც ვეთაყვანები და დავეძებ აფროდიტეს სახეს, მაგრამ მძულს, რომელსაც კუბოში ცინიზმს აწყვიან და მშვენიერებად ასაღებენ. დაიღუპოს ვასილეტკის მზიური [illegible]

[illegible] მათი ნუანსების სინაზეში დასრიალებდა. მის გაწამებულ სულს თითქოს ამ დასვენების იქით ლარა ჰფურდა რა. ყოველისფერი გაჰქრა, შენელდა: ნაზური მისწრაფებანი, მოთაინათინე სურვილები, ცეცხლის მფრქვევი მიზნები ეს მის გულის აწფთარე ზღვაზე შექაფებული ზვირთები, თითქოს ჯადოსნურ კვერთხის დარტყმით შეუყუჩდნენ, შვების კვარცხლბეკზე მიეყვნენ. თანაც აღტაცების ფრთებს ილეწდა, რომ მალის სიყვარული დასწვა ახალ ღვთაების სამსხვერპლოზე. ბურანში წავიდა. თითქოს აღტაცებულს ტანჯვაში ჩაეძინა. სიზმარეული მისი ყოფნა კოშმარმა ჩანთქა. წუთი წუთს სდევდა. ათასი საწეტარო და ათი ათასი მოისხანე ისარი ნაირნაირი ფერადობით უკრთოდნენ ძილის ჰაეროვან მუქ ლაჟვარდ მანჯილს, ვიდრე თვით ლანე არ გაღიზიდა. წყვდიადმა მწუხარე ციგლიგით ფერი შეიკრთო. ეს იყო მისი სულის მშფოთარე სამეფოდან სიზმარეულ არ ყოფნის ზღვარეში გარდასახლების ერთგვარი წუთი, რომელსაც მოიცავდა ნატარ ლანდებს თავდაგიწყებით დაედევნა სხვ-მფენი ფრთებით. კოცნამ შეაკრთო.

— შენც აქა გძინავ?

— აჰ!.. შენ ხარ მერი? რარიგ შევშინდი...

— ხომ შეგცივდა, მოდი აქ...

ლილოს ერუდიტულმა დაუარსა. გაფითრებული სახით შეჰხედა და თავისდა უნებურად, ასეთი უხმო მეტყველებით რატომღაც გადასცა საბედისწეროდ აკვიატებული სიტყვები: „თუ მართლა გიყვარვარ, მაპატიე ეს შეცოდება!". შემდეგ მერის გასაგონად წაიჩურჩულა:

— როგორ გძინავ, კარგად?

— ძალიან კარგად, შენ?

— მეც... სულ სიზმრებში ვიყავი...

[illegible]

— ფანტაზიამ მომიარა.

— როგორ იქნება უძილობა, მოდი, ფეხებთან რას მოგიკალათდები?

— როგორც ინგლისურს დოგს, არა?

— ლილო!—წყენით შეჰნიშნა მერიმ.

— აქ რა არის დასაძრახისი: ყველა არტისტი თავის ღვთაების ნამდვილი ინგლისური დოგია, შავი გრძელფეხა-შებიანი დოგი, რომელიც მუდამ თავის ქალბატონის ფეხთანა წევს და სიზმრებშიც კი ჰყრინავს, რომ ამ ქალბატონს ეფრთხილოს, ქურდები გაუფრთხოს!.. მაგრამ იცი რა, შენ დაიძინე, ჩემო კარგო, ვხედავ, ბაღში რა ლამაზად მორთულან ხეები. ვისარგებლებ, პატარა კონტურებს მოვხაზავ... როცა გაიღვიძებ, ერთ ლამაზ ესკიზს დაგახვედრებ...

წამოდგა. შუბლზე აკოცა, მერიმ წყენით გვერდი იბრუნა. ლილო სამუშაო დარბაზში გავიდა. მიიხედ-მოიხედა. ერუდიტულმა დაუარა. ასეთი საშინელი სიცარიელე არსად უგრძვნია აქ, სადაც მისი შემოქმედება სხვა დროს მოწიწებით ღვთაებ-მასხურებას აწრუნებდა და ჯერ კიდევ ლოტურდის სულის დაწყებამდე ათასი იდუმალი ხმის ხმა უგუგუნებდა. სხვა დროს ამ ხმათა გამოსასვლ იგი ერთგვარ ხელოვანურ სარკედ გარდაქცეულა, რომ მასში შემოქმედ ღვთაების ნაირ ნაირი სახე სავსე მშვენებით გამოკრთალიყო. თვითონ მის ხელიც უცნაურს ძალას იკრებდა ხოლმე! როგორის ნაზი მოძრაობით ესიყვარულებოდა უცნობს მშვიდულეს, რომლის ნათელ სახეს თითქოს ჰხედავდა კიდეც გაბრწყინებულ ცეცხლის თვალებით! ოდნავი ხელის განძრევა იყო, რომ საფლავნი გახსნილიყვნენ, საუკუნეთ პირი მოეხსნათ და მარადიული მეუნიერებით ავსოთ უკუღმი ტილო. ირგვლივ შეჰხედა ნაცნობს კედლებს. იქაც სიცარიელე... სიცივე... თითქოს ხელები იტაცა. მაგრამ ავერ, შეაჩერდა „სიცოცხლის აზრს" და უცნაური ცვლილება მოხდა. ათასი ყურის-კივილი და ათი ათასი ხარხარი გაისმა მის გაუდაბნოვებულს გულში, რასაც ნაზარავი მინორით ბანს აძლევდა უცნობი ხმა: „დიდებული პანი გარდაიცვალა!" მალიმ დედოფლობა დაიწყო. ყოველი ეტრატი, ფერადი თუ მცოდნელი ხაზი ცეკვით მის სახელს მოიმდეროდა. დაჭრილ ორბივით ღრიალებდა.

— ლილო!—შემოესმა მერის ხმა. მალე თვითონაც გამოჩნდა. ფერმკრთალი, მხრებზე ჩამოყრილი გაშლილი თმით მოჩვენებას დაემსგავსებოდა.

— აჰ, ამდგარხარ კიდეც?!

— მეშინიან.. იცი.. რაღაცა ცუდი დამესიზმრა...

— ეჰ, შენ კიდევ ბავშვი ყოფილხარ.. აბა რა გეშინება... მე აქ ვმუშაობ... რომ იცოდე, რა დიდებულ სიუჟეტს მივაგენი...

— კი მაგრამ... ჩემი გულისთვის...

— ნუ გამიჯავრდები, მერი, მაჩუქე ორიოდე წუთიც... მხოლოდ ორიოდ წუთი, რომ მთავარი კონტური დავამთავრო... რომ იცოდე, ამ ხასხასა ატლასის თოვლმა რა რიგ ამიგზნო ფანტაზიის ძლიერი ცეცხლი... იცი, მერი, პანის სიკვდილსა ვსახავ. დიდებულ პანის სიკვდილს... ჩინებული რამ იქნება... როგორ გგონია, გენიოსური არ იქნება? ოღონდაც!.. მაგრამ ნაადრევად ვტრაბახობ... ოღონდ ეხლა კი ხელს ნუ შემიშლი, გეთაყვანე!.. გენიოსობა დიოგენის ფანრით მეწვია და ხელს ვერა ვკრავ... მაპატიე...

მერი მოიღრუბლა. ბავშვის მორჩილებით გავიდა და კარი სიფრთხილით გაიხურა.

— წავიდა!—წაიჩურჩულა ლილომ. შეჰხედა მოლბერტს. განმზადებული თეთრი ტილო დიდი ხანია ეპატიჟებოდა. ირგვლივ კი ყოველ ესკიზიდან თუ ეტიუდიდან მალი მაჟავრულასავით დასცინოდა.

— მერი და რაო,—შეძახა ბრაზმორეულმა: გიურს, რომ დამმარხო, ქალბატონო? მაგრამ ვიდრე გამანადგურებ, დამასწრებ, თვით შენ გაგანადგურებ, გავენთავისუფლებ შენი ჯადოთი მომწყვდეულ დემონს და მაშინ, დიახ, მაშინ აღიზნება ჩემში შემოქმედების ახალი დაუწველი მაყვალობანი.

გახელებით დანა აიღო. პირველად „სიცოცხლის აზრთან" მიიჭრა, მაგრამ შემოუქნია თუ არა, ყურებში საშინელ ზხუილით რაღამაც გაიწივლა, დანა ჰაერში გაუჩერდა. მისი თვალები მიაშტერდა კლდის პირად ჰაეროვანად გამოკიდებულ მალის, რომელიც თანდათანობით იზრდებოდა, ხორცს შეისხავდა სიცილ-ხარხარით თითქოს ტილოდან მძლავრ ხელებს აპოტინებდა მის თავის მაღლა მისაწვდომად და საკოცნელად. დანა გაჰვარდა. შეძრწუნებულმა დაიხია. სახე საზარლად დაეღმიჭა. მოლბერტის ფეხთან დაეშვა, ქვითინი წასკდა და სასოწარკვეთილებით დაიღმუვლა:

— არ შემიძლიან, არა, არა!... მაინც მიყვარს... ოჰ, მაინც მიყვარს!

პირზე ხელები მიიფარა შავმა ლანდებმა მის წინ ათრთოლებით დაიწყეს ცეკვა.

— საბრალო მერი, თუ რომ გიყვარვარ, მაპატიე ეს შეცოდება!..

ჩურჩულებდა თავისთვის ლილო. მხოლოდ ეხლა მიხვდა ამ უცნაურ ხმის მნიშვნელობას, რომელიც უმაღლეს მეუნიერების წვერწვერზეც კი მისვენებას არ აძლევდა. საშინელ უფსკრულში იგრძნო თავი, ის იმ უფსკრულში, რომელიც ასე სასტიკად ჰყოფს „კუბოთი მავალ საზოგადოებას" მზიურ და ნებისყოფის აღთქმულ ქვეყნიდან. ეხლა გამობრუნება ისევე შეუძლებელი იყო, როგორც მეორე ნაპირზე გასვლა, რომ გადარჩენა ყოველივე ის, რამაც დაავიწყა რეალური ქვეყანა, მისი ძლიერი მოწოდება, დაუხშო სმენა ჯანსაღ ბუნების კივილისა და ასე დაავადებული, სულიერ დიეტით მრავალთათვის თითქმის წმიდანად გარდაქმნილი მოსწყდა თავისუფალ ნების მზიურ სამეფოს. ცოდვა საკუთარ თავისადმი, უდრტვინველად ჯანსაღ სიცოცხლის „კუბოში ჩასვენება" ვეღარ ეპატიებინა თავის თავისთვის. უნდოდა ელოცნა, უნდოდა ამდგარიყო, დაებრუნებინა წარსული, მაგრამ უღონოდ დაეშვა, სასოწარკვეთილების ცეცხლზე დადნა, მთლად მოიკუნტა და მოლბერტის ფეხთან საცოდავად ფორთხვა დაიწყო.

— გვიანაა... გვიან... აჰ... აჰ!—ბუტბუტებდა ლილო, სხვა გამოსავალი რომ ვერ ჰპოვა.

ამასობაში გათენდა. მზის სხივები ახლად ახმაურა. ეუცნაურა. ეს პირველად იყო, რომ მერი „თეთრ ზამბახს" ასე ეძებდა ამდგარი უკრავდა, ასეთის გრძნობით, გულის კვნესით. ასე ეგონა, რომ მერი რაღაცას უსაყვედურებს, უძახის...

— კიდევ არ სძინავს? საცოდავი... უმანკო ბავშვი...

სმენად გადაიქცა. ფატალურმა წუთებმა თმა შეუთეთრეს. კრიალა და ღრმა, ვით შემოდგომის ნაზუადდევი პირველი დღეები, სერენადის ხმები ცვლიდნენ მოლივლივებდნენ და გრაციის კასკასა ნაპერწკლებში იკვალთებოდნენ, როგორც მაღლა გიშერა აბრეშუმის კაბაში, ლილომ რომ პირველად ნახა საშეღავნერო კონცერტზე. შრომლობაში ლოდინმა ცეცხლს უნთებდა ტვინის სარკეებზე. თვით ეს სერენადაც თითქოს ადასტურებდა მალის ქადილის აღსრულებას, რასაც თვით ლილომ ჩამოჰხადა შავი ნიღაბი, რომ... „დიდებული პანი... გარდაიცვალა!"

ლილო მოიკრუნჩხა. გამშრალი, გაშეშებული, შიშის თვალებით მთლად მოჩვენებას დაემსგავსა. მის წინ კი გამარჯვებულ ქალის მოცეკვე ლანდი თეთრ სერენადის ტალღებზე გაშლილ მანდილით სრიალებდა და კისკისებდა.

ლ. კახრაძე.

1916 წელი.

*) იხ. „საქართველო" № 63.